

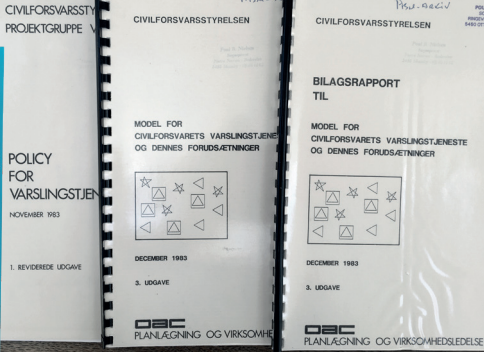
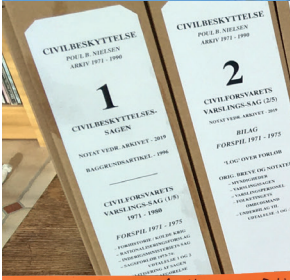
'CIVILBESKYTTELSESSAGEN' 1971-1990

NOTAT vedr. overdragelse af
sektionschef Poul B. Nielsens
personlige arkiv 1971-1990
med kommentarer 2019.

Arkivbox 1-10, 11-12

Poul B. Nielsen
Sektionschef
Pastor emeritus
Mølleløkken 38
Gamborg,
DK 5500 Middelfart

‘CIVILBESKYTTELSSESSAGEN’ 1971-1990

NOTAT vedr. overdragelse 2019 af sektionschef Poul B. Niensens
personlige ARKIV 1971–1990 med parts-kommentarer af 2019 ¹

Emner: Civilforsvar. Forvaltning. Fredsbevægelser. Humanitarisme. Kolde krig.
Krig. Masseødelæggelse. Opinionsdannelse. Politik. Totalforsvar. Varsling.

Arkivbox 1-10 overdraget Beredskabsstyrelsen/Museumsdepot, 2019. ²

Arkivbox 11-12 overdraget Dansk Røde Kors, 2019.

Notatet fremsendes 2019 til Beredskabsstyrelsen og Dansk Røde Kors samt til orientering for Syddansk Universitet Center for Koldkrigsstudier, Forsvarsakademiet, Institut for Menneskerettigheder, Beredskabsforbundet, m.fl. ³ (Download ⁴)

Middelfart, 19. november 2019

Poul B. Nielsen

Sektionschef, tidl. sognepræst.

Et kommenteret arkiv om ‘Civilbeskyttelsessagen’ 1971 – 1990. ⁵

– om menneskets og samfundets overlevelsesvilje og -evne under katastrofe, krise og krig.

Arkivet beretter ‘inside’ fra tiden under ‘den kolde krig’ om den civile befolknings mangel på beskyttelse og dens ukendskab til at ‘det kan nytte at beskytte..!’, om politikeres berøringsangst over for en krigs konsekvenser, om myndigheders rivalisering og forsøg på obstruktion, om udbredelse af misinformation fra såvel ‘Fredssagen’ som ‘Forsvarssagen’, – og om aktivt at fremme befolkningens ‘beskyttelsesvilje’, ‘beskyttelsesevne’ og ‘humanitære dimension’.

Arkivets og notatets tyngdepunkt ligger i en sag om troværdigheden af civilforsvarets Varslingstjeneste, – et dramatisk, omend uskønt, forløb med relation til alle notatets ‘emner’.

‘Civilbeskyttelsessagen’ førtes, trods alt, til konkrete resultater: Beredskabssirenerne som står i dag, samt affødte beredskabsfaglige indsigter og organisatoriske erfaringer som ikke bør gå tabt for engagementet og historieskrivningen. – Alt for en næste gangs skyld.

¹ Undertegnede som aktiv **1961-1996** i CF (ikke-fastansat) og engageret i ‘Civilbeskyttelsessagen’ under ‘den kolde krig’. Notatet berører kun relevante aktiviteter forud for 1971, hvortil i øvrigt henvises til mit resume af tjeneste- og projektføreløb i hele perioden: *“Tre årtiers værnepligt”*, 4 s., (vedl. box 1, 7, 11).

² I tilfælde af flytning fra museumsdepotet søges arkivet placeret ved SDU/Center for Koldkrigsstudier.

³ Fremsendes særskilt til Rigspolitiet, jf. politiets ‘varslingsansvar’ og politiet som part i ‘Varslingssagen’ 1975-80.

⁴ ‘Notatet’ vil frit kunne downloades fra forfatterens projektføreløb: www.NyTeologi.dk / Civilbeskyttelsessagen.

⁵ Ordet ‘Civilbeskyttelses-sagen’ er en genoptagelse af ‘Luftværns-sagen’ fra 1934, med klang af ‘Civilbeskyttelse’/‘CB’ som organisationen kaldtes under krigen. Navnet genindført 1987 med “Landsforeningen for Civilbeskyttelse”.

NOTAT vedr. overdragelse af undertegnedes personlige arkiv 1971-1990.⁶

Arkivet omhandler faglige og tjenstlige tiltag samt personlige initiativer til fremme og udvikling af en tidssvarende og troværdig 'civilbeskyttelse' under katastrofe- og krigsforhold.

Sagsområder:

'Varslingssagen' med nedsættelse og kollaps af IM-varslingsudvalg	1971-80.
Projekter til udvikling af krigsmæssige civile varslingsforanstaltninger	1980-83.
Kampagner for selve 'Civilbeskyttelsessagen'	1981-90.
Projekt omkring udvikling og anvendelse af det 'humanitære begreb'	⁷ 1984-85

Arkiverne rummer kronologiske redegørelser, referater, notitser, præsentationer, rekvisitter, 'Varslingstelefon-1980', radio/tv-lydfiler. Enkelte arkivalier er tidligere offentliggjort.⁸

Arkivalier box 1-6 kan være udgået af offentlige arkiver. Ark. box 7- 12 overvejende unikke.

Notatet resumerer sager/forløb i historiske rammer. Spredte kommentarer/noter pr. 2019.

Notatet m/arkiver er uklassificeret og offentligt. Notatet navngiver ikke nulevende personer.

'Efterskrift' s. 27 med 'definitioner' og med 'civilbeskyttelse' set i et større perspektiv.

'Sagregister' s. 28 til selve notatet. Arkivboxe er hver forsynet med indholdsoversigt.

Arkivboxe (A4):	Notat side:
Box 1-5 'Varslingssagen', forhistorie-administrativt-politisk-offentligt, 1961-80	3-13
Box 6 Design af civilt krigsmæssigt 'troværdigt' varslingsystem, 1980-83	14-15
Box 7-8 Offentlige kampagner for 'Civilbeskyttelse', 1983-87-90 ⁹	16-21
Box 9 Civilforsvar og Totalforsvar i Schweiz, 1985	21-22
Box 10 'Civilbeskyttelses-sagen': div. foredragsmateriale, 1981-87	22
Box 11-12 "Projekt for humanitære Fredsstudier" / Intn. feltstudier, 1984-85 ¹⁰	23-26
Box 1-10 efter aftale overdraget Beredskabsstyrelsen/Museumsarkiv, 2019.	
Box 11-12 efter aftale overdraget Dansk Røde Kors, 2019. ¹¹	

⁶ Poul B. Nielsen ('pbn'), f. 1936. Udd. indenfor naturvidenskab, teknologi, ledelse 1953-63. Teologi/KU 1965-75. CFvpl 1961/1. BM-R 1962-96. Udd.: ABC-off. 1962; Varslingsoff. (fly, nedfald) 1963; Forb.off.1963. Operativ –1996. Vidskb.medarb. CFS-Varslingskt. (deltid) 1965-71. Landsdels-varsl.off. 1968-96. Fdm. f. BM-R gruppen og medl. af CF-chefgrp. bestyrelse i en årrække. Kredsformand CF-ForbundetNordfyn. Sognepræst 1976-2005 (fg. 2006-16). Studier ved UK-varslingstj. 1977 og civilforsvar/totalforsvar i Schweiz 1985. NATO Defence College, Rom 1988. Feltstudier af danske og internationale humanitære organ.1984-85. Fellowship ved Int. Røde Kors, Genève, 1985. Fører Varslingssagen 1971-80. Initiativtager til og medlem af 'Indenrigsministeriets (IM) Varslingsudvalg' 1975-80. Designer og offentliggør 1980 model og teknologi for en moderne varsling. Medl. af CFS-varslingsprojekt 1981-83. Konsulent som udvikler af strategi og operativ-system ved ing.fa. 'Operations-Analysis-Centre' (OAC) 1982-83. 1980-90: Foredrag/debat/interview/bog: politiske fora, totalforsvar, fredsbevægelser, højskoler, aviser, radio, TV.

⁷ 'Civilbeskyttelsens' humanitære status (Genève-konv. 1977) kan forstås som '*beskyttelse af menneskerettigheder*'.

⁸ Notatet registrerer o. 200 sagsakter hvortil bilag og underbilag samt div. trykt materiale og materielle effekter.

⁹ Til fremme af 'Civilbeskyttelses-sagen' førtes kampagner i offentligheden: 'Skildpadderbevægelsen' 1981-86, afløst af 'Landsforeningen for Civilbeskyttelse' 1987-90. Kampagnerne omsatte 50.- 100.000 kr. incl. reklamestøtte.

¹⁰ Om humanitære organisationers forståelse/brug af 'det humanitære begreb' – mhp. et evt. dansk 'Studiecenter'. Opfølges i mit projekt 'NyTeologi.dk' omkring 'det Onde som vilkår' – seneste netudgave "*ALT&INTET*", 2016.

¹¹ Røde Kors opfordrede 1933 nationerne til at etablere en beskyttelse af civilbefolkningen mod luft- og gasangreb.

BOX 1 INTRODUKTION

(‘#’ henviser til dokument/genstand eller gruppe af dokumenter i arkivet.)

- # ‘Civilbeskyttelsessagen’ – kort: “*Tre årtiers værnepligt*”. Hele perioden 1961-96.¹²
- # 5.5.1971 Civilforsvarsstyrelsens “Forholdsattest”: Undertegnede tjenesteforløb 1961-71.
- # 19.6.1989 Civilforsvarsstyrelsens vurdering af undertegnede og varslings sagen efter 1971.
- # 4.11. 2001 Beredskabsstyrelsens Varslingssektion: “*Verdens bedste varslingsystem.*”¹³

Scenen 1961-91

Den sikkerhedspolitiske situation i perioden hed ‘Atomtrussel’, ‘Kold krig’ og ‘Berlinmur’.¹⁴

Den hjemlige politiske interesse omkring ‘civilbeskyttelse’ var på et lavpunkt. I offentligheden havde politiske og militære kredse og fredsbevægelser uden modstand doceret, at der jo ikke var noget at stille op over for doktrinen om ‘garanteret gensidig udslættelse’.

Naturlig overlevelses- og beskyttelsesdrift overhørtes – man ‘ville hellere dø!’¹⁵

Sikkerheds- og fredsforskningen interesserede sig ikke for den humanitære civilbeskyttelse.¹⁶ Civilforsvarsorganisationerne dyrkede ikke selv ‘Civilbeskyttelsessagen’.¹⁷

Civilbeskyttelsen opgaves folkeligt – “*CF og dø..!*”¹⁸ CF kom dårligt fra start.¹⁹

Omkr. 1970 truede bortsparelses hele eller dele af CF, selv om en ‘Flexible-Response-Strategy’ nu åbnede for alternativ begrænset – og derved mere mulig – krigsførelse.²⁰

¹² Poul B. Nielsen, ‘Nyt fra Beredskabskorpset’ nr.1/1996. (4 s.) Vedl. box 1, 7, 11

¹³ Sigtet for undertegnede virke var ‘det blot gode’ og ikke “det bedste – som er det godes værste fjende!”.

¹⁴ Undertegnede engagement skyldes en pragmatisk holdning til krig og katastrofe som givne fysiske, historiske og menneskelige eksistensvilkår: ‘Si vis pacem – para bellum’ / ‘Hvis du vil have fred – så forbered dig på krig’.
‘Fredsvenerne’ stirrede sig blinde på ‘fred’, ‘forsvarsvenerne’ på ‘krig’ – begge uden større hensyn til den ‘rå virkelighed’, og at dagsordenen med ét slag kunne ændres til: ‘Krig..! – Overlevelse..!! – Hjælp..!!! – og hvad så..?’.
‘Civilbeskyttelse’ måtte være et ‘tredie standpunkt’ som *forebyggelse* af katastrofe og krig – og ellers *afbødning*.

¹⁵ Senere, i 80-erne, kunne pbn ‘forarge’ ved at afsløre civilforsvarets ‘hemmelighed’: At selv **uden** civilforsvaret ville størstedelen af befolkningen overleve en storkrig! – Man kunne altså ikke trøste sig med den ‘visse død’!

Under den kolde krig erindrings jeg i øvrigt hverken ‘fredsgudstjenester’ eller ‘fredsmøder’ med ‘det Onde’ som tema. Det Onde var ‘De onde’, dét uden for én selv: “Krigsatt av fjender”. – Moderne magtesløse menneskers slagsang.

¹⁶ Civilforsvar som ‘sikkerhedspolitik’ bortfaldt i 50-ernes USA/USSR – man kunne ikke både udslætte og overleve! Debatten overhørte ‘The Flexible Respose’ fra 70-erne. Senene afslørede ‘den ‘flexible krig’ som mulig fra 50-erne.

¹⁷ Officielt doceredes kun hvad det *eksisterende* CF mentes at kunne gøre – ikke hvad man kunne hvis man ville!
– Det officielle CF var tavs og CF-Forbundet undvigende. Debatten søgtes genoplivet i 1980-erne gennem ‘Skildpaddebevægelsen’ og ‘Landsforeningen for Civilbeskyttelse’ – dog uden folkelige gennembrud, jf. box 7, 8.

¹⁸ ‘Studenterrevyen’ ironiserede allerede efter ‘Folkepjecen’ 1962 med “Gris på Gaflen ..*hvis krigen kommer*”.
CFs image: “*CF og dø..!*”. “*Under jorden at blive – det tjener os bedst..!*” (Politiken/ats 1974, klip vedlagt).

¹⁹ I forskningsartikel (2018) om Dansk civilforsvar i den tidlige atomalder (ca. 1945-1965) konkluderes “at dansk civilforsvar var i en vanskelig situation i den tidlige atomalder. ... Med oplysningsmateriale forsøgte myndighederne at udnytte og kontrollere atomfrygten gennem autoritativ information. ... Modsvaret var ‘sarkastisk kritik af civilforsvaret’...”. Ref.: Sylvest, C. (2018), SDU: “Atomfrygten og Civilforsvaret”. *Temp - Tidsskrift for Historie*, 8(16), 16-39.
Internt søgte CF-medarbejdere at ryste ydmygelserne af sig med et “*Hellere aktiv i dag – end radioaktiv i morgen!*”.

²⁰ Schweiz valgte - omvendt - 1971 at satse stort og landsdækkende på nære, små og kvalificerede beskyttelsesrum til ugers ophold, suppleret med lokal nedgravet indsats-tjeneste, hospitals- og forsyningsberedskab.
Pbn var (som første fra CFS) 1985 på studieophold ved schweizisk total- og civilforsvar i Bern-Genève; jf. box 9.

Det 'humanitære begreb' fremstod uklart for selv humanitære organisationer, hvilket 1984 førte til projektet '*Internationale fredsstudier vedr. det humanitære grundlag*'.²¹

Forståeligt nok smittede defaitismen af på 'CF-systemet'. Ledelsen selv prægedes af tidens holdning, at 'der nok alligevel ikke bliver krig!'. – Uheldigvis, fordi netop beredskabsplanlægning kræver en høj grad af intellektuel redelighed og realitetssans (og fantasi!).

'Civilbeskyttelsessagen' blev ført på baggrund af krigstruslen, gensidig oprustning og datidens omfattende forsvars- og sikkerhedsdebat, – men blev aldrig en 'oplyst sag'.²²

Misforholdene toges senere op i de hjemlige kampagner for civilbeskyttelse 1981-90.

Varsling som primære civilbeskyttelsesforanstaltning

Varsling har den klart højeste 'survival-cost-effekt' – for så vidt befolkningen har tillid til signaler og information og har blot simpel personlig beskyttelse. Uden troværdig varsling som individuelt og kollektivt sanseorgan måtte befolkningen gå i panik i mangel af mulighed for længevarende præventive ophold i de alt for få og hertil ukvalificerede beskyttelsesrum.

Mindste 'survival-cost-effekt' har *indsats med brand-redning*. Optimale effekt har *kvalificerede beskyttelsesrum*. Første foranstaltning i 1938 til civilbeskyttelse var en sirenevarslingstjeneste med henblik på fly- og gasangreb ('Statens Civile Luftværn'). (Ironisk nok gav regeringen om aftenen d. 8.april 1940 ordre om at der alligevel *ikke* måtte varsles efterfølgende!²³). – Efter 2.verdenskrig førstprioriterede dansk civilforsvar dog *indsatstjenesten*.

Varslingssagens forhistorie

Med 'Luftværnssagen' 1934 forberedtes og etableredes fra 1938 sirenevarsling i visse byer.

Med den kolde krig reableredes efter 1950 en "Fly-varslings-tjeneste" på erfaringer fra 2.verdenskrig og med brug af endnu eksisterende luftværnssirener med fornyelser.

Med truslen om massivt 'radioaktivt nedfald' fra Atom-angreb i udlandet oprettedes 1960 en "Nedfaldsvarslings-tjeneste". Atom-truslen direkte mod DK regnedes ringe; 'Folkepecen' 1962 viser dog en 1 MT-bombes *skader* (pudsigt nok ikke *civil beskyttelse!*).²⁴

²¹ Scenen var lagt ud mellem defineret realisme ('Power-Politics') og u-defineret idealisme ('Humanitarisme'). Under senere dele af 'kolde krig' skulle projekter helst omhandle 'fred' for at blive hørt og kunne finansieres. – Nærværende notat afsluttes med en '*Efterskrift*' som placerer 'Civilforsvarssagen' i en større sammenhæng.

²² I det militære forsvar forholdt man sig i bedste fald tavs til civilforsvarets muligheder. I værste fald at "*ved atom-krig er der jo ikke noget at stille op!*" ved en FKO-foredragsholder; eller en forsvarschef skrev om blot '*ringe overlevelse*' (jf.s.18). – Dette handler om uforstand og økonomi-rivaliseren (nf. 'Varslingssagen': '*bedre brugt på Forsvaret!*'). Selv i skrivende stund: '*regeringens overlevelse [i en bunker] nytter ikke, hvis resten af landet er blevet til glas pga. atomkrig*' (# Chefforsker/KU i WA 15.11.2019/kultur s.19). – Udslættelses-'truslen' er sejlivet, jf. note 39, 59.

²³ Kilder: dav. dir. Arthur Dahl mundtligt til pbn 1965. Senere dir. Schultz i "40 års Civilforsvar", 1978 (ad datum). Dette '8.april-traume' stod ved magt også i 1996: Førstegangsvarsel krævede godkendelse fra 'højeste sted!' Undertegnede har på øvelser brudt reglen pga. 'usikker forbindelse opad' samt ved 'early warning af missilangreb'. Senere filmreportager (Kjersgaards TV-serie) med sirenellyd fra 9.april er historisk falsum med DRs senere lydband.

²⁴ 15 år senere fandt CF-styrelsen i IM-Varslingsudvalg at blot et enkelt A-våben mod dansk område måtte være ekstraordinært. Udvalget 1975-80 arbejdede ikke ud fra et værns-fælles defineret trusselsbillede. CFS fastholdt fortsat i 1980 i TV-uds. 'Landet Rundt', at radioaktivt nedfald kom '*udefra*' (jf. TV-lydfil, box 4). (Pbn-model-1980: Lille 2-cifret antal mindre A-våben; stort 2-cifret antal kem.; 1000 anflyvninger; krig min. 8 dage.)

Civilforsvarets trusselsbillede og 'Planlægningsgrundlag' fra sidst i 50-erne stod uændret årtier frem med ønsket om blot *nye sirener*. – 'Varslingssagens' udbytte pr. 1990.

Med de *adskilte* fly- og nedfaldsvarslingstjenester grundlagdes problemer, som i praksis gjorde den *samlede varslingstjeneste operations-uduelig og utroværdig*: brug af samme sirener (måske) koordineret ved politiet og med evt. lokale varslinger og DR-nyhedsudsendelser.

Politiets rolle som 'varslingsansvarlig' var reelt uden indhold, bortset fra en trykknop.

60-ernes udsigt til indenlandske taktiske A-våben og 'krigsgas' blev heller ikke integreret i den operative varsling; hertil fysisk-tekniske svagheder med sirenestrøm og telelinier.

Små A-våben gav behov for selektive varslinger; befolkningens ringe underbringelsesforhold stillede modkrav om fleksible afvarslinger; varslingssystemet skulle kunne operere under angreb og i en mulig besættelsessituation (Genèvekonv. vedr. Civilbeskyttelse, 1978).

Krigs-varslingsproblemerne blev løst teoretisk i 1980 og beskrevet operativt 1983.

Det fredsmæssige varslingssystem udviklet efter 1990 kender dog ikke sådanne problemer.

Efter 1968 blev CFStyrelsens organisation lagt om – det operative blev administrativt.²⁵

Maj 1969 fremlagde undertegnede for kontoret en plan for en professionel projektororganisation til udvikling af et integreret varslingssystem (gentaget i 'Varslingssagen' maj 1971). Varslingsafdelingen var fagligt enig i behovet omend nu betænkelig ved indrømmelsen.²⁶

Undertegnede officielle 'Rationaliseringsforslag-1971' om oprettelse af en kvalificeret 'projektorganisation' gennemførtes først 1981 – hvorom selve 'varslingssagen' handler.²⁷

Forløb i varslingssagen

- 'Forhistorien', internt vedr. status/behov/nødvendighed frem til 1971.
- 'Varslingssagen' om evt. oprettelse af 'projektorganisation' rejses externt 1971-1974
- 'Indenrigsministeriets Varslingsudvalg' ført igennem 1975-80.
- 'Pbn-Varslingsmodel-1980' offentliggøres.
- Varslings-projekt med ny organisation opstilles i CFStyrelsen 1981 efter politisk krav.
- 'Krigs-varslingssystem' udvikles v/OperationsAnalyseCentret og undertegnede 1981-1983.
- CFS udvikler og implementerer et 'fredsmæssigt sirenevarslingssystem' 198(3)-1990-erne.
- 'Varslingssagen' afsluttes 1989 med Folketingets bevilling af nyt sirene-varslingssystem.

²⁵ Varslingskontorets chef (brigadechef Max Weiss, 1905-68) – CFS grå eminence og operative chef – var udmærket klar over visse problemer. En juridisk sekretær og varslingsofficer skrev først i 60-erne notat om varslingsproblemer. Weiss foreslog i 1967 undertegnede en fast ansættelse i en mulig oprettet stilling til udvikling af varslingstjenesten. – Men jeg læste teologi og havde andre planer. Kort efter døde Weiss og kontorets sagsområder blev spredt i huset.

Jeg genoptog Weiss' idé om at oprette en faglig funktion med 'Operationsanalyse', (jf. 'Stillingsforslag' april 1969). Hertil en detaljeret 'projektplan-1969' (genoptaget 1971 og gennemført 1981). – Ingen reaktion fra CFS-ledelsen.

²⁶ Efter Weiss' død blev fagkontoret for 'Signal- og Varslingstjeneste' lagt ind under 'Uddannelseskontoret'. Nedfaldsvarslingstjenesten (A-) rettede FTR-henvendelse til CFS-ledelse om problemerne – heller ingen reaktion. Nyt reglement 1969 for A-tjenesten søgte at bringe den indre logik i orden. Fly-tjenesten levede sit eget (enkle) liv. Det gamle 'CFSV-kontor' holdt nu internt møde (uden undertegnede), hvor man besluttede ikke at videreføre sagen af hensyn til den afdøde chef, hvorved det forblev. – Kontoret kendte ikke Weiss' henvendelse til mig (ovf, note 25).

²⁷ Personlig kunne jeg ikke tage medansvar i et usammenhængende og ikke-troværdigt varslingssystem. Hertil var situationen mig for alvorlig. – Vi varslingsofficerer var jo først og fremmest 'civilister' med ret/pligt til at være kritiske. Undertegnede tog sagen i egen hånd og planlagde – uden at nævne det for nogen – selv at føre 'Varslingssagen'.

BOX 1 VARSLINGSSAGENS HOVEDAKTER 1971 – 1975 – 'FORSPIL'

1971 begynder "Varslings sagen" på undertegnede's initiativ som deltidsansat i CFS.²⁸ CFS og IM omtalte sagen "P.B.Nielsen-sagen". – 'Om at gå efter bolden eller manden'!

Ikke alle varslingsagens akter foreligger, bl.a. akter som CF-styrelsen ikke ville udlevere.

Inddraget i sagen blev indenrigsministeriet, politiet, forsvaret, m.fl., personaleorganisationer, folketing samt en række ministre, – som alle blot ønskede 'ro om sagen'.

Undertegnede's kolleger i A-varslingstjenesten blev løbende orienteret om sagens gang og støttede med udtalelser og ved møder. Fly-folkene holdt sig efter aftale uden for sagen. Sagen førtes af undertegnede med en 'situationens generalstab' (pek, vb).

Vedr. 'forhistorien'

Folkepjecen "Hvis krigen kommer", 1962, udsendes med 'varsling og sirenesignaler'.

'Stillingsforslag' vedr. varslingsfaglig funktion med 'Operationsanalyse', 8. 4. 1969.

Hverken kontoret eller pbn modtog siden tilbagemelding fra ledelsen.

Artikel "Operationsanalyse – utraditionel metode til behandling af traditionelle problemer".

pbn/KorpsNyt 1970/2. – Ingen reaktion fra ledelsen (men en kollega: 'Sådan..!').

Foredrag "Operationsanalyse ved CF-varslingstjeneste" pbn/Kursus for styrelseschefer. v/Forvaltningshøjskolen, 1970. Manus + ill. (principielt notat) – CFS-Dir. deltog!²⁹

Vedr. Forslag om fornyelse af varslingstjenesten 1971-1975

25.5 1971. "Rationaliseringsforslag" til Statens Administrationsråd i henh.til cirkulære.³⁰

16.7. 1971. CF-Styrelsens/Dir. "Umiddelbar reaktion". (Internt dok. fra CFS-journal)

Ledelsen lægger en plan : "Forslaget afvises....". – En plan CFS måtte 'tabe' på.³¹

22.8.1973. "Udtalelse (nr.1) i sagen" (pbn. 23 s) – Sagens gang siden 1971 diskuteres.

Alle bm-r ved nedf.varsl. siger fra over for CFS; ønsker IM-udvalg, Resolution 15.12.73.³²

²⁸ Pbn opsagde 1971 deltidsjobbet (siden 1965) i styrelsen og fortsatte med rådighedsaftale og tjeneste som landsdelsvarslingsofficer ved staben/CFVK og forbindelsesofficer til MIL frem til 1996. Førte varslingssagen 1971-80/83.

²⁹ Sidste chance: Direkte konfrontation af chefen gennem en præsentation for åbent tæppe af en stribe problemer.

³⁰ "Økon.min. cirk. 8/11-67 om præmiering af rationaliseringsforslag fremsat af medarbejdere i statsinstitutioner."

³¹ Da varslingsplanlægning berørte flere ministeriers områder, blev sagen nu ført i en bue op over CFStyrelsen; – belært af erfaringer fra kontorets og mine forsøg på at råbe de ansvarlige op, og uden håb om et svar fra ledelsen. Ledelsen lagde plan for med juristeri og krumspring at rage sagen direkte til sig, men forgæves. (Udtalelse-1 og -2.)

³² CF-varslingstjenester (fly/nedfald) blev administreret af CFS, men drevet operativt af civile (bm-r) med befalingsmandsrang af 'chefgruppen', uddannet i forlængelse af værnepligten med 4 års-kontrakt om min. 3 ugers tjeneste pr. år, med forpligtelse til at være til rådighed i perioden og med begrænsning i udlandsophold. Rådighedskontrakter ved varslingstjenesten blev normalt fornyet adskillige gange. – Bm-r var som oftest højt/højere civilt uddannede. NATO brugte også reserveofficerer på ledende poster, men sjældent som i DK til at operere en hel tjenestegren. Pbn var pr. 1968 den sidste aktive varslingsofficer uddannet og praktiserende ved såvel fly- som nedfaldsvarsling.

Sagen politiseres **1974**. (jf. 'Udtalelse nr. 2' af 3.9.74):

- # 4.4. 1974. Sagen runder Folketingets Forsvarsudvalg via SCH-r kva, mf (V).
Indenrigsministeren fremsender CFS svar til Folketingets Forsvarsudvalg, herunder:
'Den nugældende varslingsorganisation må betegnes som absolut troværdig.' pkt. 17.4.
Fsv.udv. ønskede derpå status for *hele* CF – men et af de hyppige F.ting-valg blokerede.
- # Fsv.udv.: 4.4.1974. Mere: bla. pbn-art. "Om at virke til gavn for Civilforsvaret", 8.12.71.
- # 3.9.1974 **Udtalelse nr. 2** i sagen", / pbn (12 s.) Sagen diskuteres og videreføres som *forslag 23.10.74 om et 'Varslingsudvalg under IM'*, subsidiært klage til Ombudsmanden.
- # 25.11.74 Møde med Indenrigsminister JS. (V) (kva; 2 repr./bm-r-gruppen: pbn, pek).
Ministeren "måtte tro sin direktør". – Vi ønsker et ministerielt udvalgsarbejde.
- # Presseomtale Politiken forside mv 8.12.1974. + Pol. forside 9.12.: 'Minister bøjer sig'.
- # CFS udsender 13.12.74 info-notat til samtlige CF-myndigheder m.fl.: 'misforståelser'...
- # 8.1.1975 Møde CFS og alle nedf.vars.-bm-r. CFS afværgforsøg med et *Internt* CFS-udvalg med interne opgaver, int. sammensætn. CFS-dir. fandt det ikke nødvendigt med et ref..
- # 12.1.75 CFS til IM vedr. 'afværgforslaget'. CFS satser alt – ellers: "...desavouering..."
- # 28.1.75 BM-R fælles afvisning af det før tidsfristens udløb offentliggjorte CFS-udvalg.

Nedsættelse af 'Indenrigsministeriets Varslingsudvalg'

Med udsigt til sag v/Folketingets Ombudsmand vedr. behandling af sag og Forsvarsudvalg:

- # 13.6.75 IM fremkommer med udkast af 6.5. til kommissorium og sammensætning.
- # August 75. Civilforsvarsbladet (s.19) bekendtgør 'Indenrigsministeriets Varslingsudvalg'.
- # 10.11.1975 Indenrigsministeriet: Udvalg nedsat pr. 11.9.; pbn trækker klage til Omb.md.
- # August 75. CF-bladet (s.4) Finansministeriet ønsker nu undersøgelse af *hele* Civilforsvaret.
– Et evt. nyt varslingssystem kunne blive dyrt. 'Hvorfra skulle pengene komme?'³³

BOX 2 VARSLINGSSAGENS BILAGSAKTER 1971-75

- # 'Log' (gult papir, 26 sider). Pbn notitser om tiden 1962 til 1975 – påbegyndt 1969.
- # Div. myndighedsbreve. m.fl..
Bl.a. detaljerede bilag (med underbilag):
- # **Udtalelse (nr.1)** af 22.8.1973 vedr. sagsforløbet maj 1971 - august 73. (23 sider)
- # **Udtalelse nr. 2** af 3.9.1974 vedr. sagsforløbet august 1973 – sep. 74 (12 sider)

Efter første runde og 4 år skimtes internt en forståelse af varslingstjeneste som en 'helhed/enhed', men uden nye operative eller konkrete forestillinger til forbedringer ved CFS.

Nødtvungen politisk 'interesse'. Civilforsvaret var i defensiven - også økonomisk. 'Civilforsvarssagen' havde ikke rykket sig i denne periode under den kolde krig.

³³ En CF-kolonnechef havde forlængst forudset at 'for hver region dækket med sirener måtte nedlægges en kaserne!'. CF-Korpset red dog stormen af. – Køb og drift af nye sirener fra 1989 med o. 250 mio kr i 'nye penge'.

BOX 3 INDENRIGSMINISTERIETS VARSLINGSUDVALG 1975 - 1980 – ‘SPILLET’

Trods ny begyndelse skulle det blive værre inden varslingsudvalget kollapsede 1979-80.

I varslingssagens anden fase 1976-1980 sidder ‘IM-varslingsudvalg af 11.9.1975’, men uden anden politisk tilskyndelse end at ‘noget måtte nok kunne forbedres’.

Sagens hovedakter samlet i grupper. Ikke journaliseret. Kun væsentligste mødereferater mv..

Øvrige (tomgangs)referater fra IM-udvalgets 41 møder må søges i IM, CFS og PO arkiver.

Kort version 1980 af varslingsudvalgets arbejde og kollaps – men med en løsningsmodel:

“SIRENEN LYDER IKKE..! – Hvis krigen kommer”, 1980. Særbetænkning v/Poul B. Nielsen

Nedenfor kronologiske kommentarer (pr. 2019) som fix-punkter mht. udvalgsarbejdet.

6.5. 1975 IM-udkast til et indenrigsministeriets varslingsudvalg. Kommissorium.

7.5.75 Pbn-referat/konklusioner vedr. kommissorium mv. fra sit møde i IM 6.5.

13.5. IM referat af samme møde 6.5. Tilkendegiver ikke noget ‘alvorstryk’.

12.5. Pbn notat til designeret formand vedr. udvalgets sammensætning.

Div. ‘interdepartmental kommunikation’ (IM/2.b-kontors udtryk)

23.10.1975 Første møde i Varslingsudvalget. CFS som sekretariat.

Repr. : Forsvaret (2): oberst/flhvj. (formand), major/abc. Politiet (2)³⁴. CFStyrelsen (2).

Danm.Rad. (1)³⁵. Personaleorg. (1+1/pbn). Extern (1) DTU/Operationsanalyse.³⁶

Extern udvalgsformand fra forsvaret. CFS som sekretariat. IM ikke selv repræsenteret.

Møderækken omfattede orienteringer og besøg omkring CF-varslingstjeneste, samt udlev. af et omfattende skriftligt orienteringsmateriale, som mestendels dog aldrig kom til drøftelse.

Udvalgs-tomgang i 3 år. – Pbn går i gang med overvejelse om nyt varslingsystem.

³⁴ **POlitiet** har *varslingsansvaret* iflg. CF-loven. Historisk siden 1938 som ‘ordensopgave’. PO modtog ordrer fra de to CF-varslingstjenester for derpå at trykke på sireneknappen under iagttagelse af evt. lokal givet varslingsstilstand.

PO medvirkede sjældent i ‘overordnede’ varslingsøvelser, som (mig bekendt) kun én gang blev ført igennem til afgørelse på PKR-plan (1966, PO/CFKBH), hvor der efterlystes en PO-instruks vedr. ‘kombination af sirenesignaler’.

– PO-repræsentanter (udskiftede pga. pensionering) i varslingsudvalget syntes således heller ikke at kende *varslingsproblemerne* på hverken centralt eller lokalt plan (PO-Kreds/Kommune).

En juridisk og praktisk vurdering af politiets lovgrundlag og varslingsaftaler blev aldrig taget op i udvalget. – PO virke i udvalget var da også ‘afventende neutralitet’, jf. PO-udvalgsmedlemmernes afsluttende anbefalinger, 1980.

³⁵ Danm.Radio repr. ved teknisk sikkerhedsmedarb. og ikke ved program/redaktion/journalist som ellers ønsket.

Pbn havde 1968 v/CFS analyseret problemer omkr. ‘varslingsudsendelser’, som da foresloges at gå direkte i æteren. “Sort radioanlæg” opsattes og afprøvedes 1969-70 i KC/CFRegionerne til *direkte* varslinger over P&T-radiomaster.

DR protesterede pga. sit monopol. Ville selv redigere og udsende centralt (!) fra nødstudiet under Radiohuset i Kbh.. ‘Sort anlæg’ blev pillet ned og redaktionelle problemer med DR ikke prøvet og løst; slet ikke i IM-varslingsudvalget.

³⁶ Pbn krav til et IM-udvalg: *extern formand og ext. fagkyndig*. – CFS havde i øvrigt frabedt sig eksterne medlemmer.

15.12. 1978 Pbn: 'uformel status og perspektiver' i brev til udv.medl/DTU. ³⁷

16.1.1979 Formanden til rykkermøde i Indenrigsministeriets 2a (CF-)kontor.

Formanden erklærede sig her "overrasket over problemstillingernes kompleksitet ..."

1979 Et vendepunkt, 32. møde

27.3.79. Undertegnede skitserer sine undervejs udviklede 'tanker' om et supplerende 'CF-lokalt-varslingsystem' til at tage over når det centrale varslingsystem måtte svigte.

Udvalget beder pbn om konkretisering, jf. ref. 32.møde, s.5:

"Pbn udarbejder et oplæg til lokal varsling på udvalgets opfordring".

Herfra begynder – i det stille over de flg. måneder – pbn's externe virksomhed med beskrivelse og indhentning af teknologi til et CF-lokalt varslings- og overvågningssystem. ³⁸

24.4.79 Brev fra medlem/DTU til formanden vedr. udvalgets arbejde og pbn-skitse.

Juli 79 CFS: Kronologisk liste over udleveret materiale til udvalgets medlemmer.

26.10.1979 Pbn-brev til formanden vedr. mine tanker om udvalgets 'betænkning'.

7.11. Pbn.-"Oplæg til betænkning ..." af 7.11.79; 85 s. ill. fordeles internt og eksternt.

13.11. "Pbn orienterer udvalget om forslag til varsling på lokalt niveau" (35.møde, pkt 3)

Overhead-præsentation af den eft.flg. udviklede model-1980, videreudviklet 1983.

Formand: "særdeles interessant ...". En CFS-repr.: "Sådan skal det gøres!"

Div. displays bla. 'Mobiliserings sirener'. (Nogle som skærmbilleder på DR/TV nov. 1980).

1979 Et højdepunkt

27.11.79 Extern 'høring' i FKO/Vedbæk m/firmaer, udvalget og gæster fra CFS, FKO.

På '**for-møde**' (uden referat) mente formanden (nu) at pbn-modellen '*var helt urealistisk*'.

Obersten tilføjede: "*De penge er bedre brugt indenfor Forsvaret!*" – Pinlig tavshed. ³⁹

Selve høringen: pbn m/sekundanter; formand m/'løjtnant' (som blot gentog '*urealistisk*' ovf.).

Efter tilrettevisning af 'løjtnanten' og afvisning af oberstens protest dårlig stemning. Nul kaffe.

Ordstyrer pbn: Præsentationer gennemført ved medarbejdere fra: – førende dansk computerfirma (system og styring), – stort nordisk teleselskab (varslingstelefoni), – innovativ elektronikvirksomhed (sirener), – (Politiets) lyd-konsulent-firma. – Ingen konklusioner.

Overhead præsentation (bla. 'mobiliserings sirener') vedlagt. (Skærmspil senere på DR/TV)

³⁷ Bla. "Formanden har over for pbn tilkendegivet en vigtig konklusion: *At varslingstjenesten og dens problemer for ham at se har haft al for lidt bevågenhed hos samtlige implicerede myndigheder (CFS, MIL, PO, DR). Dertil kommer formandens egen overraskelse over problemernes omfang.*" – Udvalgets medlemmer synes ikke orienteret herom, så lidt som om et møde 16.1.79 med IM og formandens "*overraskelse over problemstillingernes kompleksitet*".

³⁸ "*Pbn for IM-Varslingsudvalg*", skaber (gennem henvendelser og netværk) interesse og medvirken hos en række danske teknologivirksomheder og fagkyndige, som (omkostningsfrit) 'iklæder' planerne en up-to-date-teknologi.

Formanden orienteres 29.8.79 (møde m/pbn i Forsvarskomm.) om planerne og teknologivirksomhederne. – i.a.b. – Initiativet fører 7.11.1979 til fremlæggelse af pbn "Oplæg til betænkning ...", 85 sider.

³⁹ Helt uacceptabelt over for alle parter. – Formandens skjulte dagsorden forklarer benspændene og tomgangen.

1979 Et lavpunkt

17.12.79. Stort opgør i udvalget, jf. ref. 37. møde.⁴⁰

“Formanden kunne ikke gå med til, at pbn-oplæg til betænkning af 7.11.79 blev optaget i varslingsudvalgets endelige rapport”. [Derfor pbn-1980-udgave som sin ‘særbetænkning’]

Formanden foreslår sit oplæg til rapport redigeret ved internt udvalg – minus pbn (!).

Repr./DTU foreslår: *‘enten formanden eller pbn i arb.grp.’*

– “Formanden opgav sit forslag og ville tage sin stilling op til overvejelse.”⁴¹

1980 Jan.–okt. 80. Ny og afsluttende fase i udvalgsarbejdet

24.1.1980 Udvalgets formand, obersten, fritages af indenrigsministeriet.

IM udpeger ny formand, også oberst i Flv.

Ny IM-plan (29.2.): “Udvalgsarbejdet afsluttes inden udgangen af august måned 1980 på grundlag af det nu for udvalget foreliggende materiale.” – Første møde (38) afholdt 14/5.80

Periodens vigtigste akter samlet i mappe/føljeton: “Varsl.udv. – færdiggørelse 1980”.

1) Redaktion/konklusion af udvalgsarbejdet side 1975.

2) Spørgsmålet om placering/revision af pbn-‘Oplæg til betænkning-7.11.79’.

3) Særudtalelser fra (andre) 2 medlemmer. Div. brevvekslinger. Høringsvar.

22.9.1980 Afsluttende møde, nr. 41

Varslingsudvalgets “Redegørelse.... af sep. 1980”, med 2 særudtalelser og pbn-udkast.

Pbn-Særbetænkning (‘Revideret 7.11.-oplæg’) nægtet modtagelse af (nye) formand.

Pbn kunne herefter ikke med sin underskrift erklære sig enig i udvalgets konklusioner, på grundlag af det 1979-foreliggende materiale, som ikke optog pbn-reviderede oplæg-1980.

– Spillet måtte forudses ikke at kunne ende meget anderledes.

‘Pbn-særbetænkning’ og offentliggørelse

Samme dag afleverer pbn sin særbetænkning direkte til IM/2.kt. mod (forberedt) kvittering.

Vedlagt ‘Varslingsudvalgets Redegørelse’ (172 s), pbn-Særbetænkning (77 s+68 s bilag).

(Pjecen “Sirenen lyder ikke..!” (19 s), med et resumé af sagen var endnu ikke i trykken.)

15.10. Pbn afleverer officielt til indenrigsmisterminister HR (og ktch./IM 2a) ved foretræde.

På mødet orienteres ministeren om situationen og en forestående offentliggørelse med udsendelse af pjecen om varslingssagen. HR-kommentar: ‘Der bliver ballade/vi får se.’

Ministeren ville få tilsendt pjecen direkte et par dage før offentliggørelsen.

Varslingsudvalgets ‘Redegørelse’ blev aldrig offentliggjort – og sagen ville have været død.

⁴⁰ MIL og PO repræsententer havde ‘ikke hørt noget på formødet om penge’; øvrige repr. forholdt sig tavse.

⁴¹ Ved en tidligere samtale mellem undertegnede og formanden på oberstens private bopæl havde denne indbudt mig til et udvidet samarbejde med sig, idet formanden ikke kunne formå Civilforsvarsstyrelsen/sekretariatet til at udarbejde et kvalificeret materiale som konklusion på udvalgsarbejdet.

Jeg måtte erklære mig enig med CFS i at der næppe kunne drages konklusioner af udvalgsarbejdet, – men at jeg ikke ønskede mit samlede forslag reduceret til strøtanker eller at se forslaget til ‘lokal varsling’ skåret væk.

BOX 4 VARSLINGSSAGENS OFFENTLIGGØRELSE 1980 – ‘SLUTSPIL’

20.10. 1980 Pjecen “Sirenen lyder ikke..!” udsendes i 2000 ekspl. landsdækkende til politikere, myndigheder og pressen. Indenrigsmin. HR modtog pjecen privat 2 dage forud.

Sagen blev DR/Radioavis’ hovedhistorie den mandag fra kl. 07 til 22.

Dir./CFS tog om aftenen til genmæle i DR og fastholdt ‘absolut troværdig varsling’.⁴²

Sagen optog medierne de næste par dage med et større indslag i TV/Landet Rundt.

Presseklip fra ultimo 1980.

Lydfil/Kassette-DR: Nyh./morgen 20.10.80 (pbn); 20.10 Nyh./aften (CF-Dir.);
DR-Fyn 21.10 (pbn); DR-Ugerevy 18.10 (pbn m.fl.);

DR-TV-reportagelyd 27.10./Landet Rundt (CFS-repr., pbn. Præsentation af pbn-system)

Prototype-Varslingstelefon-1980 fremvist på TV 27.10.

Efterflg. en række intetsigende høringssvar fra div. myndigheder.

Forsvarskommandoen så dog perspektiver i undertegnede særbetænkning med ‘varslingsmodel-1980’.

Konklusion: Hvis ikke offentliggørelsen af særbetænkningen, ville varslingssagen være død.

Afgørelsen på varslingssagens 2. fase

Jf. CFStyrelsen 2.2.1981

Indenrigsministeriet pålægger Civilforsvarsstyrelsen at iværksætte et planlægningsarbejde omkring alternative varslingssystemer med udbygning af varslingssystemet.

Næste fase frem til:

1989. Folketinget bevilger etablering af nyt (fredsmæssigt) sirenevarslingssystem.

1990 Første sirene opsat.

---

⁴² Befolkningen **tillid** til varslingstjenestens pålidelighed og forståelighed er altafgørende for tjenestens funktion, – tror befolkningen ikke på de udsendte, eller ikke-udsendte, varslingssignaler/-informationer, er investeringen spildt.

Uden en **troværdig** varslingstjeneste som kollektivt sansorgan under krig og katastrofer måtte opstå panik/kaos.

Folketinget blev under varslingssagen beroliget med “*absolut troværdig*” – som CFS gentager 1980 i radio og tv.

Pr. 1980 måtte CF-varslingstjeneste som operativt system, materielt og psykologisk fortsat karakteriseres som ‘**u-troværdigt**’ – kun med håb om ‘førstegangs varsling’ (jf. dog ‘8.april 1940-traumet’, ovf. ‘Forhistorien’).

Udvalgets egen ‘redegørelse’ med småjusteringer ville kun i ubetydelig grad ændre på tjenestens u-troværdighed.

BOX 5 'PBN-VARSLINGSMODEL-1980' / Særbetænkningen

Sammenfatning – tekniske bilag – evaluering

"Sirenen lyder ikke ..! – Hvis krigen kommer", 1980.

Sammenfatning

- Varslingsmodellen beskriver et 'Civilbeskyttelses Varslings- og Overvågningssystem' over for trusler om og følger af luftangreb, radioaktivt nedfald, krigsgas og andre former for angreb under krise og krig – alt under hensyn til civilbefolkningens overlevelsesressourcer.
- Varslingsmodellen opstiller for første gang et højst påkrævet 'krigsgas-varslingssystem'.⁴³
- Varslingsmodellen indbefatter centrale og lokale komponenter ved såvel det militære forsvaret som ved civilforsvaret, som disse foreligger og benyttes pr. 1980.
- Varslingsmodellen opstiller derudover et landsdækkende og selvstændigt lokalt CF-system med komponenter på kommune/politi-plan med henblik på at hæve den samlede varslingstjenestens troværdighed og effekt fra 'meget ringe til godt', samt på en betydelig udvidelse af varslingstjenestens virksomhed 'fra dage til uger' gennem det lokale systems udholdenhed.
- Varslingsmodellens forslag til 'alarmer og informationer' lægger op til et skift, som tager hensyn til naturlige reaktioner og behovspsykologien hos den enkelte/befolkningsgrupper.
- Lokalvarslingsmodellen supplerer militære systemer og tager over ved udfald og kan fortsætte under Genève-beskyttelse også i besat område – uden at kunne (mis)bruges militært.
- Varslingsmodellen kunne implementeres som delvis stationær og/eller som mobiliserings-system i en krisesituation.
- Varslingsmodellen kunne færdigudvikles og dansk-produceres, også som export-model til salg eller udstationering internationalt i konflikt- og krigsområder.

Jf. "Dansk Industri", 1981/10 om muligheder for produktion, beskæftigelse og eksport. ⁴⁴

Materialisering af Varslingsmodel-1980 ⁴⁵

#	Systemudvikling:	Pbn-særbetænkning-1980 (77 s.) – m/flg. bilag:
#	Observationsdel:	STORNO-Varslingstelefon-1980 (prototype i box 4).
#	Kommandodel:	Chr. Rovsing-Process Control-1979/1980.
#	Sirenedel:	Stationær- v/LMEricsson-. Mobilisering- v/JK-Industri.
#	Varslingssignaler:	Skandinavisk Lydteknik. Tysk-, Schweiz-modeller.
#	Kommunikation:	STORNO-rapport-1979. Jf. prototype 'Varslingstelefon'.
#	Varslingssimulation:	Kassettebånd m/planspil (pbn/'Commodore 64'+TV-mon.).

⁴³ 1934 (!) nedsatte regeringen en '(Krigs-)Gas-kommission'. – Et 'C-varslingssystem' findes stadig ikke pr. 2019!

⁴⁴ Undertegnede begyndte sit erhvervsliv/ingeniørstudier 1953 i en virksomhed med netop 'kontrol, alarm, sirener'.

⁴⁵ BOX 5 rummer flere rækker overhead-transparenter med illustrationer og planspil for varslingsmodel-1980 og dennes udvikling i model-1983, jf. OAC trykte rapporter, 1983, box 6.

Box 5 rummer div. beregnermateriel fra 'nedfaldsvarslingssektion' i regionale CF-system.

Evaluering af Lokal-varslingsmodel-1980

Efterflg. gennemregnede/tegnede/udfoldede ing.firma (OAC) systemets sammenhænge og kalkulerede et samlet system som *'godt'* for så vidt de enkelte komponenter dimensioneredes som *'meget gode'*, jf. OAC-Bilagsrapport (1983), bilag 4.

RISØ (1983) undersøgte systemets struktur og funktionssikkerhed som man fandt *'meget robust med høj grad af sikkerhed'*.

Psykologisk Institut/ÅU (1983) foranstaltede lydprøver og tilsluttede sig sirenesignaltyper.

Operationsanalytiker (varslingsofficer/okt) kalkulede 6000 stationære aut. gassensorer for en *'rimelig dækning'* af DK-landområde. Mindre kunne dog gøre det, idet kemiske angreb på militære installationer og enheder måtte antages rapporteret derfra. CF-lokal-model omfatter 2000 flytbare CF-poster plus 400 MIL luftmeldeposter udstyret med CF-varslingstelefon.

Systemer kunne over tid udbygges med fremtidens sensorteknik, fly, missil, nedfald, gas. ⁴⁶

Varslingssimulationer fandtes anvendelige for civile varslingformål, men uanvendelige for militære operationer (et *'groft'* system). Jf. Genève-beskyttelse og evt. fjendtlig overtagelse.

Varslingsmodel-1980 danner grundlag for videreudvikling 1981- 83 (OAC-PBN-model, nf.)

CFS-Varslingsprojektgruppe 1981- ... arbejdede engageret med *'alternative systemer'*.

Evaluering af selve *'Varslingssagen'* 1971-1980, v/undertegnede som part i sagen.

Med varslingssagens tosporede og divergerende forløb måtte en *"Civilbeskyttelses-effekt"* måles som *'potentielt reddet liv og helbred pr. udført mandeår'*, eller omvendt, som *'potentielt unødvendige tab og skader'*.

– Der måtte således allerede kunne opregnes civile konsekvenser ved en mulig krig.

Det initierende *'Rationaliserings-forslag/1971'* kunne nu realiseres som *"CFS-Varslingsprojekt"*, efter at undertegnede – efter aftale med Indenrigsministeriet – havde trukket rationaliserings sagen tilbage fra Administrationsdepartementet og aflyst den opsatte klage til Folkeetingets Ombudsmand. – Om at *'gå efter bolden'*.

---

⁴⁶ *'Militært Tidsskrift'* omkr. 1980 indeholdt artikelserie (v/JJG) om fremtidsmuligheder for automatiske sensorer. JJG kendte min *'model-1980'* og fandt vi *"var langt fremme"* – men sagen var, at CF først nu skulle til at begynde, og aldrig kom længere.

Lokal-varslingsmodel-1980's overvågnings- og målesystem var personbetjent med trykknapp-sendere (jf. box 4).

Men med de næste generationers (militære) teknologi kunne systemet gøres fuldautomatisk – såvidt JJG.

Udvalgsrepr./DTU havde gjort gældende at koble systemet på kommunernes decentrale (kloak)overvågning.

BOX 6 'EFTERSPIL'**CIVILFORSVARSSTYRELSENS VARSLINGSPROJEKT Internt / Externt 1981 - 1983**

Den 'politiserede' side af varslings sagen slutter 1980 hos Indenrigsministeriet og fører 1981 til etablering af et 'CFS-varslingsprojekt' med projektgruppe og arbejdsgruppe (pbn medlem af begge indtil udgangen af 1983).⁴⁷ Sekretariat v/CFS-uddannelseskantor.⁴⁸

Konsulentfirmaet 'OperationsAnalyseCentret' i Carl Bro Gruppen tilknyttedes projektet primo 1982 til ultimo 1983. (Pbn ansat (diskret) som extern konsulent også i OAC indtil 1983)

2.2.1981 CFStyrelsen foreslår på seminar for fly- og nedf.varslingsofficererne etablering af et 'varslingsprojekt': 1) 3-6 mdr. opstilling af planlægningsalternativer. 2) 1-2 års planlægning af varslings systemer. 3) Udbygning af varslings systemet.

– Seminardeltagerne finder det dog ikke realistisk at gennemføre planlægningen af en forsvarlig varslings tjeneste inden for CFs nuv. bevillinger.

22.1. Nedsættelse af projektgruppe (bm,bm-r,jur) uden eksterne deltagere:

Projektgruppen skulle fremlægge planlægningsalternativer/-modeller på forskellige niveauer; forventedes færdig inden 1. november 1981. Gruppen gik til sagen med engagement.

Et 'minimum-system' kalkuleredes til 1/3 mia, som IM skar ned til det halve (!).⁴⁹

Varslingsprojektorganisationen opstilles (omtalt som "CFs største projekt siden CFKPS") med 2 udgangspunkter:

- A) Alternativt 'minimumsprojekt' m/div analyser (grundlag, lyd, sirene, telefoni, sensor)
- B) 'Pbn-model-1980', videreudviklet kritisk ved bl.a. konsulentfirmaet 'OAC'.⁵⁰

Ad A. Teknologistyrelsen med et mio-beløb til udvikling af dansk-produceret sirene.⁵¹

Psykolog-forsøg (ÅU) med 'sirene-signal-profiler'.⁵²

Udvikling af automatiske (meget dyre) 'gas-sensorer' til CF-brug.⁵³

Udviklingsmuligheder af kommunikation/styring (v/JyTlf). – Og meget andet ....

9.4.81 Div.: teknologistøtte, lyd, sirener, systemmodel, kommunikation.

En senere BRS-medarbejders HD-opgave/CBS fandt 1991 et 'knæk' i projektføreløbet som fra 1984 satsede 'A'. CFS mente dog at kunne opnå samme (!) 'varslings effekt' som med 'B'.

⁴⁷ 'Projektet' foreslået og detaljeret beskrevet af pbn allerede i 1969. – Indtaget i 'Rationaliseringsforslag-1971'.

⁴⁸ Sagen fremmede ikke CF-styrelsens interne interesser og ressourcer, hvilket smittede af på tildelingen af personale til varslingsprojektet første fase. Adskillige senere udskiftninger under CFS nye ledelse 1983.

⁴⁹ Minimumsproj. (v/ss, b-p, pbn) skelede til pbn-model-1980. IM havde dog ikke fattet omfanget. – Den stationære sirenedel kom siden til koste o. 250 mio kr.. – Men det var første gang vi fik tilbudt 'nye penge'..! /En fod i døren!

⁵⁰ Extern professionel operationsanalyse som efterlyst siden 1969, jf. ovenfor side 6: 'Forhistorien'.

⁵¹ Kom bag på CFS. Mio.-bevillingen var kommet i stand efter pbn-henv. til TekologiStyrelsen og lydtekn.inst./DTU (evt. dansk produktion). – Lydfolkene brugte dog pengene på (et mislykket) forsøg med 'lodretstillet' højttaler. Beredskabets senere sirener. (1990...) blev en 95%-dansk produceret 'rundtstrålende' modulsirene på licens fra USA.

⁵² Interessant, men sjuksket. Psyk. ønskede ikke CFS nærvær under forsøget. 'Opløbs-/afløbsprofil' indført senere.

⁵³ Operative grundlag uklart som opsat ved Mil. install. DK-dækning m/6000 punkt-sensorer. – CFS opgav projektet.

Ad B.

- # "Informationsanalyse for varslings-tjenesten", aug. 1982, v/konsulentfirmaet OAC.⁵⁴
Omskriver 'pbn-model-1980' som oplæg til OACs virke. (m/div. pbn-kommentarer).
- # 7.2.83 'Oplæg til systemmodel ...', pbn for Projektgruppe Varsling/CFS.
- # Juli 1983 'Sårbarheds- og effektivitetsanalyse', RISØ, vedr. 'pbn-model-1980'.
Konkl.: *"Meget robust system, der med høj grad af sikkerhed vil kunne være i stand til at udføre varsling selv efter sammenbrud af adskillige varslingsdispositionsenheder."*⁵⁵
- # 8.7.83 CFS møderefer. vedr. RISØ
- # Efterår 83. Div.: Varslingssimulation (Overhead/Commodore-64). Breve m/CFS ledelse.

OAC/pbn afslutter med koncept for udvikling af et egentligt CF-varslings-system.

- # nov. 1983 "Policy for varslings-tjenesten" (15 s.), 1. rev., (revideret/reduceret v/CFS, 1985)
- # dec.1983 "Model for CF varslings-tjeneste med forudsætninger" (54 s.), 3.udg.
- # dec.1983 "Bilagsrapport til model ...." 3.udg. Spec. bilag 4: 'Validering af modellen'.⁵⁶
Udgiftoverslag (1983) for et "godt" varslings-system: 670 mio kr.; "ringe" system: 400 mio.
"Godt", defineret som 'varsling i mere end 1 ud af 2 situationer', hvilket sætter store krav til systemets enkelte komponenter.⁵⁷

Nytåret 1983/84 **OAC og Pbn udtræder af projektet.** (Pbn fortsat operativ v/CFVK til 1996.)

- # 16.7.1984 Officiel afslutning på varslingsprojekt 'B'. – CFS følger andre spor.
CFS 'affinder' sig med minimumssystem 'A'; senere kun (freds)sirener.
- # april 1985 Notater vedr. CF-varslings-systems Genève-beskyttelse (problem fra 1980).
- # 19.6.1989 '**Varslings-sagens' finale 1971-1989: Takkebrev fra Civilforsvarsstyrelsen.**
Folketinget bevilger påbegyndelse af nyt varslings-system (5 mdr. før 'murens fald').
- # 6.7. 1989 Status varslingsprojektet, (politisk forlig 23.11.88, i 'Glasnost-tiden'):
4 år til nyt sirenesystem; 5 år til 'resten'. – Krigen udskudt 9 år, til 1998..!
- # 5.11.1990 Første sirene opsat. CFS erkendte behov siden 1959, – men skulle presses.
- # marts 1991 "CFs nye (fredsmæssige) varslings-system" – 'Fredsdividenden' hæves.
- # 4.11. 2001 BRStyrelsens Varslingssektion: *"verdens bedste varslings-system."* (?)⁵⁸

⁵⁴ Herefter pbn diskret ansat i OAC 1982-83 med tegnestue i præstegården og arbejds-møder i Glostrup og CFS.

⁵⁵ Et smukt stykke operationsanalyse af RISØ. Fremlagt på international sårbarheds-konference, Sverige 1984

⁵⁶ Værd at vide: Det er en illusion at mene, at man kan 'styre en stor og kompliceret proces med få og simple midler', som det angiveligt havde været CFS-ledelsens policy 1962-82. CF-Styrelsens førelse af selve varslings-sagen måtte være eksemplet herpå – det måtte gå galt!, jf. 'Ledelsens plan 1971' og min artikel i KorpsNyt, 1970 nr.2.
Også OACs direktør henviser til denne form for 'naturlov': "The Requisite Variety", jf. 'Bilagsrapport', bilag 4.

⁵⁷ 2 eksempler på det samlede systems effekt: Sættes, alt andet lige, effekten for de enkelte komponenter som:
x) Observation 80%; styring 80%; tele 80%; information 80%, – dvs. *samlet effekt 40%*, mindre end 'plat og krone'.
y) Obs 90%; styring 90%; tele 90%; inf. 90%. *Samlet effekt 65%*, dvs. varsling i 2 ud af 3 situationer. (Acceptabelt?)
Model OAC-PBN/1983 overvandt de høje krav gennem bl.a. netværk og dublinger (før internettets tid).

⁵⁸ Måske 'relativt bedste': en 'sovepude' men næppe noget at prale af. – Undertegnede takker for de pæne ord.

KAMPAGNER FOR 'CIVILBESKYTTELSE' 1981 – 1987 – 1990**BOX 7-8**

'Civilbeskyttelses-sagen' om befolkningens og samfundets basale overlevelsesvilje og -evne.

Initiativer til fremme af 'Civilbeskyttelses-sagen' gennem kampagner i offentligheden – også med tanke på at 'skaffe nye penge fra statskassen' til finansiering af et nyt varslingsystem.

'Skildpaddebevægelsen' 1981-87. 'Landsforeningen for Civilbeskyttelse' 1987-90.

'Fredsbevægelser, -kampagner og -foreninger' var som 'græsrodde' oppe i tiden.

'Skildpadde-bevægelsen' var pendant til 'Pindsvine-bevægelsen': "Værn om Danmark".

BOX 7 SKILDPADDE-BEVÆGELSEN 1981-87

31.7.1981 Stiftelse af bevægelsen "**Skildpadde – Beskyt civilbefolkningen**" :

"På et humanitært grundlag at bidrage oplysende og konstruktivt i en offentlig debat om civilbefolkningens beskyttelse og overlevelse under krigsforhold og derigennem skabe en folkelig baggrund for et effektivt civilforsvar". (§2)

Bag stiftelsen stod en kreds af interesserede ved redaktør: jbt, statsaut.rev.: sbn, sognepræst: pbn/sekretær – alle civile officerer-r i CF, samt fhv. CF-regionschef: kmn.

Organisationen har som 'bevægelse' ikke medlemmer, men anførte projektledelse.

Organisationens navn og (trykte) bomærke anmeldt til Foreningsregistret.

'Skildpadde' (plast i blå/orange) indsamlet fra Arbejd. Landsbanks afd. (opr. grønt skjold).

Præsentation

4.9.1981. 80 breve udsendt: gav 1850,- kr.

11.9. Operationsplan for 1981. Nu ialt 4000,- kr. – CFForbund/DKB kan ikke støtte.

16.-19.9. 'Sikkerhedsmesse' i Viborg. CF/Randers og MJCFK hjælper. Fotomontage.

29.9. Tilbud på etiketter, transfers, foldere: 50.000,-kr.

okt. 1981/10: 'Dansk Industri Medlemsblad'. Forsidefarver 'blå-orange' + pbn med 2 sider om Skildpadde og erhvervsmuligheder. [1000 kr + goodwill skønnet 50.000 kr.].

21.12.81 Danm.Radio. P1. Blandet 'græsrodsudsendelse'. Skildpadde nr. 4 af 13 org. Skildpadde 8 min. 'hørespil' med 3 pers + sirenellyd. Vedl. manus, + bånd.

9.3.1982 Opråb til bl.a. 500 tidligere befalingsmænd af reserven

Aktiviteter

Maj 1982 Delt. seminar v/Lynæsfortet: Totalforsvar-Civilforsvar

Juli 82 Delt. Internat. Højskole i Helsingør: 'East-West-Dialogue on Peace and Security'

27.5.1982 CF-Ledernes landsmøde. Foredrag: 'Skildpadde om Civilforsvarets fremtid'. Lokalafdelinger oprettes (febr. 84 i 16 kommuner).

20.3.1983 Forslag til 'høring' vedr. civilforsvarets 'humanitære ideologi'. – Ikke realiseret. (Forslaget bliver til 'Projekt for Humanitære Fredsstudier', 1984-85, jf. ad box 11-12)

18.9. 83 Kronik Politiken: "*Håbet er orangefarvet*".

1983, dec. '**Kampagne for Civilbefolkningens Beskyttelse**'. Folder-1 udsendes bredt.

Aktuelt med sigte på folketingsvalget: '*Civilforsvarets fremtid er også din fremtid..!*'

Slogan: "**Det kan nytte at beskytte..!**". Tema: '- du og din familie KAN beskyttes..!'

5.12. Berl.Tidn. "Sådan skal vi overleve"

5.12. (udskrifter): Landsradioavis kl 12; Nyh.mag. 18.30; 16.12. RadioFyn 17.45.

16.12. Pr.medd./Ritzau / Folketingets pol. partier/Rdo-avis. 17.12. 18.30/22.

Kampagnen primært rettet mod uvidenhed, defaitisme, politiske og militære interesser:

Klumme 26.8.81, Jyll.Post.: Glistrups 'ja/nej' til CF, som FRP kamp mod bureaukratiet.

Kommentarer 20.10.83 til 'Læger mod Kernevåben's afvisning af 'civilbeskyttelse'.

Brev 16.12.83 til udm.min. Ellemann-J., som tilsluttede sig 'udslettelsesteorien'.

Kommentar 7.2.1984, Berl.Tidn. til dav. Forsvarschef, som 'truer' med "*udslettelse*".

Primo 1984 / div. Sekretariatspapirer. Planlægn. Orientering af (16) lokalgrupper.

Skildpaddens 'støttebidrag' (min. 20,-kr). 1.5.84: 370 girokort / 24.000,- kr..

Fra 'Foreningen af Befalingsmænd i CF-korpsets Chefgruppe m.fl.,CIF' legat på 10.000- kr..

Det Kommunale Civilforsvarspersonales Landsforbund: 2.500.

'Kommunale Civilforsvarledere': 5.000 kr. – Kun få og beskedne donationer fra erhvervslivet.

1984, marts: Ny '**Kampagne for Civilbefolkningens Beskyttelse**'. Ny folder-2 udsendes.

Slogan: "**Det kan nytte at beskytte..!**". Tema: '**5 krav om humanitær beskyttelse og hjælp**'

Sigte på '*beskyttelse*'. Kalkulation af beskyttelseseffekter og økonomi. – Modeller vedlagt.

Juli 1984. Artikel i 'Civilforsvarsbladet': "Civilforsvarets fremtid" m/effekter (jf. 11.2.85).

Intermezzo

17.2.1985 Pbn/'Skildpadden' på **DRTV/'Søndagsavisen' fra beskyttelsesrum i Schweiz**.

11.2. Manus til DRTV m/kalkulationer: effekt, udgifter ('5 Krav'). Præsenteres i uds. ⁵⁹

17.2 DRTV-udsendelse 17.2. (TV-opt. 13.2. fra Genève – redigeret ind nedenfor): ⁶⁰

Sirenellyd – Forsvarsmin. ,, (K) om truslen. – Fra DK beskyttelsesrum/Isr.Plads) –

Fra schweizisk beskyttelsesrum: Præsentation af moderne B-rum m/ståldøre

og oplag til køjer. Demonstration af gasfilter, vand-poser og føde-koncentrat.

Beskyttelseseffekter og økonomi fra Skildpaddens '5 Krav' (jf. note 59).

DR/TV-studiet v/journalist med kommentarer fra:

Tidl. indenrigsminister ... (S) og mf... (Frp). kommenterer forstående.

Enighed om mere CF, men man taler kun småbeløb i 2-cifrede mio. ⁶¹

Afbud fra siddende indenrigsminister ... (V) pga. 'for kort varsel'.

⁵⁹ '5 Krav' skønner at det *foreliggende* danske CF-foranstaltninger rækker til 10% af de civile som konkret måtte få behov for beskyttelse og hjælp ('randområder'). – Med foranstaltninger som i '5 krav' skønnes et dansk CF at kunne hjælpe 60% ('centrale områder'), 20% vil ikke kunne hjælpes og andre 20% af konkret berørte klarer sig selv.

CF sigtede på hjælp i *randen* af skadeområder'. '5 Krav' sigter på civilbeskyttelse omkring *centrale* skadeområder. 'Udslettelses-teorien' var/er ikke 'rigtig' (note 15, 22), ikke 'sund' for mennesket (s.27) og er gift for civilbefolkningen.

⁶⁰ Box 7: Lydfil/rød kassette, side 1, sidste del til udløb, 17 min., efter 2 min pause. (1. del fra 1980). (Side 2 musik)

⁶¹ '5 Krav': Samlet anlæg over 10 år: 20 mia kr. – Årligt: 400 kr/indbygger. – 1985-drift: 130 kr incl. seneste CF-forlig.

'Skildpadden' hele perioden 1981-86:

Presseomtale/artikler/kommentarer/interviews (aviser, tidsskr, rdo-tv) – o. 50 vedlagt.
Deltagelse i utallige møder og seminarer rundt om i landet: Især kommunale CF-arr.. Fredsbevægelser. Oplysningsforbund. Forsvarets personel og HJV-oplysning. Kommuner. Højskoler. Politiske foreninger (Soc.dem. Rad. SF. Kons.). Skildpadden præsenteret i Schweiz 1985.

– Civilbeskyttelsessagen blev heller ikke med Skildpadden et 'folkeligt' projekt, men skabte dog undren på 'græsrodkongræs', Hillerød Højsk. aug. 1986.

10.jan. **1987**. "Skildpaddebevægelsen" opløses og overgår til 'Landsforeningen for Civilbeskyttelse' (box 8). Indestående overføres til LCB. Revision: i.a.b.

370 girokort returneres med bl.a. ordene: "*Interessen omkring 'civilbeskyttelsessagen' har vist sig at være så stor – og desværre påkrævet – at der er basis for en bredere og stærkere indsats i offentligheden til fremme af civilbefolkningens beskyttelse og dermed til styrkelse af sikkerheden og freden.*" (maj 1987). –

INTERMEZZO 1984-86 (BOX 7)**CivilforsvarsForbundets / DanskeKvindesBeredskabs forhold**

8.6. **1984** CFF 50 års jubilæumsfest. 'Skildpaddebevægelsen' deltager med 2 pers.

1984 CFF støtter iværksættelsen af undertegnede 'internationale humanitære projekt' med 10.000 kr til dækning af indenlandrejser, materialer og litteratur desangående (jf. box 11-12).

Marts **1985** 'CFF status og muligheder'. Oplæg (som næstformand i CFF-kreds) til CFF ledelse – videreført som 'Notat, maj 85'.

Maj 1985 "Notat vedr. Civilforsvars-Forbundets tilstand og fornyelse" udarbejdet af pbn på opfordring af CFF-forretningsudvalg. Notatet tilsendt landsledelsen og efterflg. forelagt ved pbn for det årlige 'Landsrådsmøde'. Uofficielle – men ellers ingen – reaktioner, ⁶²

1986 Pbn spørger om "*CFFs berettigelse*" i en kritisk og visionær artikel i medl.bladet 'Civilforsvar 1/86' – og 'headhunted' (!) af CFF-forretningsudvalg til at skulle være CFF-direktør. – (Dette var, som forstås, så langt fra meningen for en ikke-karriere og kreativ person).

Men udfordringen måtte i situationen tages op, omend den forventelig var 'dødfødt' af politiske og personlige grunde (den effektivt gennemtvungne 'varslingssag', såmænd).

Indenrigsministeriet tiltrådte således heller ikke indstillingen med den aktivitetspolitik som var anlagt i artiklen. – Men undertegnede takker for tilliden. ....

⁶² "Hovedårsagerne til CFFs aktuelle kritiske situation synes at ligge i forbundets uklare selvforståelse, tvivlsomme selvstændighed og manglende målsætning." – 'CFF har et medansvar for befolkningens manglende beskyttelse!'. I notatet foreslås udviklet et CFF-målkoncept med visioner, strategier og planer for opinionsdannende virksomhed.

1.5.1986 Som medlem af CFF 'Strukturudvalg' udarbejder pbn forslag til omlægning af CFF/DKB gennem en 'trio-model' med dels tanke på (hel) overtagelse af det offentlige opgaver vedr. 'information' og 'befolkningsuddannelse', dels som 'foreningsmæssigt ståsted' for frivilligbevægelsen og dels som selvstændig opinionsdanner / græsrodsbevægelse.

Strukturudvalgets Sisyfos-arbejde løb ud i sandet, selv om især DKB var interesseret i fremme af 'græsrodsdimensionen'.

CFF/DKB problem som 'forening' var den aftalemæssige bundethed og næsten totale økonomiske afhængighed af såvel stat som kommuner; frivillige CFere betaler (naturligvis) ikke kontingent og eksterne interessenter var få. – Denne gordiske knude lod sig ikke løse.⁶³

BOX 8 LANDSFORENINGEN FOR CIVILBESKYTTELSE 1987–1990

10.1.1987 Stiftelse af '**Landsforeningen for Civilbeskyttelse**' (LCB) i Odense.

Stiftes på initiativ af 'Skildpaddebevægelsen', som opløses samme dato.⁶⁴

Baggrund: *"Interessen omkring 'civilbeskyttelsessagen' har vist sig at være så stor – og desværre påkrævet – at der er basis for en bredere og stærkere indsats i offentligheden til fremme af civilbefolkningens beskyttelse og dermed til styrkelse af sikkerheden og freden."*

Den 'folkelige' dimension nedtones til fordel for organisatorisk og 'dyrere' indsats.

Stiftelsen af foreningen og dens virksomhed blev i høj grad styrket af indhentede erfaringer fra civilforsvaret i Schweiz (1985) og af det 'humanitære studieprojekt' (1984-85). box 11-12.

Formål: – Landsforeningen virker for, at civilbefolkningen sikres civil beskyttelse over for krig, krise og katastrofer. – Landsforeningen er almennyttig på et humanitært grundlag og uafhængig af partipolitik. – Som medlemmer optages personer, organisationer, virksomheder. Sigte på 500 medl. plus organisationer og virksomheder. Skønnet årsbudget: 100.000,- kr.⁶⁵

Slogan: *"Sikkerhed for dig og din familie!"*

Logo: 'Beskyttelses-trekant' med mennesket i centrum. (Inspireret af ZF i Schweiz).

10.12.1986: **Indbydelse** til stiftelse med oplæg til baggrund, vision, organisation, økonomi, vedtægter, strategi og handlingsplan; referat. (# Samlet charteque)

Fremmøde 24 personer og repræsentanter for organisationer (afbud fra 8 pga snestorm).

Referat af stiftende møde. Valg af landsbestyrelse på 5 medl.. Formand (undertegnede).

⁶³ Selv tildelinger af Civilforsvars-Forbundets eget 'Hæderstegn' skulle konfirmeres udefra.

⁶⁴ Stiftelsen af LBC afventede CFF-DKB strukturdebat som slutter "uden større ændringer". CFF/DKB deltog ved stiftelsen af LBC som observatør ved formanden for CFF-forretningsudvalg.

⁶⁵ Medlemstallet langt over målet, men folderen "5 krav!" fordeltes med 10.000 expl. til landets biblioteker o.lign. Økonomisk indirekte støtte ved 'høringen' plus SNU-tilskud. Ikke mange organiserede medlemmer, men støtter. Med foreningsstruktur og 'ansvarlig bestyrelse' kunne nu søges privat støtte og offentlige midler mv.

Oversigt hele perioden:

- # Ekstrakt over aktiviteter 10.1.1987 til 7.9.1990, incl. 'Beskyttelsesrumshøring' 21.4.1988.
- # Journal over hele perioden fra forberedelse august 1986 til afvikling november 1990.
- # Opløsning af foreningen 7.9.1990 med afsluttende beretning og regnskab, nov. 1990.

Markante aktiviteter/enkeltemner samlet (og kommenteret 2019) nedenfor med bilag.

- # 4.5.1987 **Præsentation** ved pressemøde i 'kuppel-bunker' i Kbh. Pressemeddelse.
Stort opbud: Radio/TV: 10 indslag. Trykte presse 10. Lokal-medier følger op.
- # 1987 '**Informations-folder**' (gul/grøn): "Sikkerhed for dig og din familie". 10.000 expl..
Udsendt til presse, politikere, myndigheder, organisationer, medlems-målgrupper.
- # Juni 1987 LCB&CF-region opstiller '**Folkebeskyttelsesrum**' m/udstyr på Dyrskue-Fyn.
- # 'Civilbeskyttelsens **dimensionering**', 1984-87. (Før og efter Schweiz-studiet)
- # '**Katastrofeberedskabet**', 1987.
- # '**Forbrugerbevægelsen**' 1987.
- # **Bogidé**: 'Om at overleve', 1987. Disponeret. Forlag på hånden, men ikke gennemført.
- # 1987 Model for 'strategisk forvarsel' (politisk-spændings-overvågning). – Ikke fulgt op.
- # 9.11.1987 Foredrag: '**Civilbeskyttelse – hvorfor/hvordan**', Ingeniørfor./ Selsk.f.risikovurd.
- # **1988**. Foredrag '**Psykologiske aspekter v. Totalforsvaret**', Totalforsvarskursus/Stevns. ⁶⁶
- # 1988. Militært **NATO-seminar** i Rom. Pbn-indlæg: 'Civilbeskyttelse i DK/NATO/Schweiz'.
- # 1988-90 Ny '**Informationsmodel-Civilbeskyttelses**': '*Beskyttelse*' kommer før '*trussel*' ⁶⁷
- # 1988 Forslag til IM vedr. '**Piktogram**' for (kvalificerede) beskyttelsesrum. – Intet svar.
- # 21.4.1988 Offentlig **høring om beskyttelsesrum**, Bernstorff Slot, 70 deltagere.
LCB største arrangement jf. program og referat.. Øko.støtte 10.000,- kr fra SNU.
Ståldøre til besk.rum udstilles ved leverandør fra V-Tyskl.. 'LCB-vandredustilling'.
- # 1988 **Opinionsundersøgelse**: "Befolkningens holdning til civilbeskyttelse"/'*Beskyttelsesviljen*'. Udarbejdet med prof. hjælp fra forsvarets psykologtjeneste (som 'bef. forsvarsvilje').
Præsenteret for CFStyrelses- og CFKorps-personel på 'græsrods-seminar'.
CFStyrelsen finder opin.undersøgelsen 'uinteressant' (tidligere afvist et lign. CFF-forslag).
Dagblad ('Det Nye Aktuelt') interesseret, men sponsering kunne ikke sikres. ⁶⁸

⁶⁶ Tese: Det militære forsvars civilbeskyttelseseffekt er 'afskrækkelse' - derudover forsvarer Forsvaret kun sig selv!

⁶⁷ CFs informationsmodel forbandtes med *militære trusler og civile skader*, jf. 1 MT brintbomben i Folkepejcen 1962. Et senere eksempel på DRTV: CF-uniformeret om udbredelsen af **skader, døde og sårede** efter A-angreb i Vedbæk – men intet(!) om **beskyttelse og overlevelse** gennem foreliggende eller mulige CF-foranstaltninger. – "*CF og dø..!*" LCBs info-model bygger på 'Maslows behovspsykologi' om **menneskets elementære behov og forventninger**. Jf. OAC/pbn-'sirene-signaler'-1983, som henviser til '**reaktions-mønstre**' ('indendørs', 'bedst mulig beskyttelse', 'bmb + gassikring', 'udendørs ophold' – alt suppleret med radioinformation. – Tidligere henvises til '**trussels-typer**' ('flyangreb/luftalarm', 'forvarsel for radioaktiv nedfald', 'alarm for radioaktiv nedfald', 'faren over'). Jf. box 6.

⁶⁸ Resultatet kunne have været særdeles interessant. Befolkningens '*Forsvarsvilje*' var gennem årene målt som 'høj' med positive følger for Forsvaret. – Alene det at ville måle 'holdningen til *beskyttelse*' måtte sætte en debat i gang.

- # Div. foredrag: Kommuner. Forsvaret. Politiske foreninger. Fredsbevægelse.
  - # Div. kursus/seminarer
  - # Div. debatindlæg/artikler
  - # Div. avisudklip (ingen båndopt. med LCB)
  - # Div. foreningsbreve, referater, fotos, økonomi ... Jf. info-matr/Schweiz box 9.
  - # 19.6.1989 CFStyrelsen: **Folketinget bevilger nyt sirene-varslingsystem.**
Delmål i kampagnerne opfyldt (kun et halvt år før 'murens fald!'). – CFS takker rørt pbn.
  - # 7.9.1990 Med 'glasnost', 'den kolde krigs' optøning og 'murens fald' tabte landsforeningen momentum. **LCB opløses** efter vedtægterne. Regnskab godkendt: balance: 0,00 kr.
-

BOX 9 SCHWEIZ 1985: CIVILFORSVAR OG TOTALFORSVAR

I undertegnedes feltstudie i Schweiz, febr. **1985**, som led i "Projekt for Humanitære Fredsstudier", 1984-85, indgik det *'humanitære civilforsvar som beskyttelse af menneskerettigheder'*. – Ved samme lejlighed studeredes forhold ved schweizisk civilforsvar og totalforsvar.

Studierne i Schweiz var anbefalet af en række danske humanitære organisationer mfl. og sponsoreret af Dansk Røde Kors, Civilforsvarsstyrelsen og CFF/DKB, med et fellowship ved Int.RødeKors' Forskningscenter i Genève. (Jf. box 11-12, v/Dansk Røde Kors.)

ZS/ZivilSchutz i Schweiz

En særlig dimension er det schweiziske civilforsvars indkorporering i landets 'totalforsvar'. ZS er endda (lettere) bevæbnet i overensstemmelse med Genève-konvention.

Med besøget var planlagt separate CF-faglige orienteringer og drøftelser, som fandt sted ved ZS-Styrelsen i Bern, kantonalt i Genève og erfaringsudveksling ved forskningscentret i Spiez.

Totalforsvarskommandoen i Bern orienterede; møde med 'Totalforsvarschefen' ⁶⁹.

- # Info-folder om ZS som 'national opgave'.
- # "Zivilschutz Konzeption 1971": 1) Fredsbevarende bidrag ('Dissuasion') i Totalforsvaret.
2) Overlevelse af størst mulige del af befolkningen. 3) Hjælp ved fredstids katastrofer.
- # 3.1.1985 Brevvekslinger med programpunkter vedr. ZS-besøget.
- # 3.3.1985 Resume af CF-aktiviteterne i 'Midtvejsrapport' af 3.3.1985, s. 7-8, pkt. 27-32.
- # 1986 "Civilforsvar og politik i Schweiz – og herhjemme", Pbn-artikel, CFF-bladet 1/86.
- # Transpar.: CF-Schweiz. # Transpar.: Totalforsvar-Schweiz
- # DIAS CF/Totalforsvar-Schweiz
- (# Transpar.: Hemsydd-Sverige)

---

⁶⁹ Tot.fsv.ch. Wyser opfordrede mig til at udstrække Skildpaddekampagnens "Beskyt Civilbefolkningen...!" til NATO-landene, hvor især V-Tysklands manglende B-rum sås som en trussel: Sovjets massive fremrykning måtte medføre V-tysk kapitulation og en front ved Schweiz' N-grænse. – Jf. 'Skildpadden' på NATO-seminar 1988: side 20 og 24

INTERMEZZO-1985 (BOX 9, jf box 7)

Under opholdet blev DR-TV lokket til Genève for optagelse til et **TV-indslag om 'beskyttelsesrum i DK og Schweiz'**, 'Søndagsavisen' 17.2.1985 i bedste sendetid. – CF i DK varsles.

11.2. Pbn-manus til DR-TV m/kalkulationer: effekt, udgifter ('5 Krav'). Præsenteres i uds.
(TV-opt. 13.2. fra besk.rum Genève – redigeret ind i udsendelsen) ⁷⁰

17.2.1985 Pbn fra Genève på **DRTV/'Søndagsavisen' fra beskyttelsesrum i Schweiz.**

Forløb: Sirenellyd – Forsvarsminister ... (K) om truslen. – Fra DK beskyttelsesrum (Isr.Plads) –
Fra schweizisk beskyttelsesrum (pbn viser gasfilter, vand-poser, føde-koncentrat) –
Beskyttelseseffekter og økonomi fra '5 Krav' ('folder' var under forberedelse) ⁷¹

DR-TV-studiet (minus pbn) tager over med kommentarer fra:

Tidl. indenrigsminister ... (S) og mf.... (Frp): kommenterer forstående.

Enighed om mere CF, men man taler kun småbeløb i 1-2-cifrede mio. ⁷²

(Afbud fra indenrigsminister ... (V) pga. 'for kort varsel'.)

BOX 10 Diverse FOREDRAGS-MATERIALE 1981 – 1987**Transparenter:**

'Civilbeskyttelsessagen'

Civilforsvarets dimensionering

Trusselsbilleder

En CF-Region

Dias:

Div. 'Civilbeskyttelsessagen' og 'CF-dimensionering'

Div. dansk CF

AC-krig (fra o.1960)

Div. vedr. Schweiz (jf. box 11-12)

'Skildpadde-maskot' – med 'gave-padder'.

⁷⁰ Jf box 7: **Lydfil**/rød kassette, båndside 1 – sidste del (efter 2 min pause) – 17 min. til udløb.

⁷¹ '5 Krav' skønner at det *foreliggende* danske CF-foranstaltninger rækker til 10% af de civile som konkret måtte få behov for beskyttelse og hjælp ('randområder'). – Med foranstaltninger som i '5 krav' skønnes et dansk CF at kunne hjælpe 60% ('centrale områder'), 20% vil ikke kunne hjælpes og andre 20% af konkret berørte klarer sig selv.
(CF sigtede på hjælp i *randen* af skadeområder' – '5 Krav' på civilbeskyttelse omkring *centrale* skadeområder.)

⁷² '5 Krav': Samlet **anlæg** over 10 år: 20 mia kr.. – Årligt: 400 kr/indbygger. 1985-**drift**: 130 kr incl. seneste CF-forlig.

BOX 11-12 “PROJEKT FOR HUMANITÆRE FREDSSTUDIER” 1984-85

“Investigations on Studies and Development of Humanitarian Aspects of War and Peace”

“Med henblik på at fremme fredsprocessen gennem den humanitære grundtanke iværksættes et (for)projekt, en undersøgelse, som skal redegøre for mulighederne for og omfanget af at opstille et egentligt studie- og udviklingsprojekt af den humanitære grundtanke og af synspunkter og konsekvenser heraf i relation til krig og fred. ...”. (Fra projektbeskrivelse 1.10.84).

SAMMENFATNING

(For)projektet forløb 1984-85 – med tilløb 1982 og afløb 1987 – som research omkring emnet og med interviews ved en lang række danske og internationale humanitære organisationer.

Undertegnede tildeltes et fellowship ved Int. Røde Kors forskningsinstitut, februar 1985.

Efter “Aktivitetsrapport og midtvejskonklusion” 1985 ‘fader’ forprojektet ud pga. økonomi.

Kortfattet fremstilling (incl. box 1-10) i vedl. artikel: “Tre årtiers værnepligt”, 1996 ⁷³.

Problemfelter – Konklusioner

“... Projektet arbejder med en indledende beskrivelse af emnet og med en undersøgelse af status og relationer på dette område.” (Fra projektbeskrivelse 1.10.84).

1. Det ‘humanitære’ som begreb/grundtanke stod uklart for alle typer af brugere af ordet, såvel organisationer, politikere som pressen – men man ‘forstod’ nok hvad det handlede om.
  - Med (for)projektet opnåedes ikke større klarhed men meget større bredde.
2. Det ‘humanitære’ står bl.a. i spændingsfelterne ‘krig/fred’, ‘religion/religioner/civilreligion’, ‘ideologi/realisme’, ‘politiske/humanitære interesser’, ‘benefit/cost-afvejning’.
  - Med (for)projektet fandtes problematiske spændingsfelter og skjulte ‘minefelter’.
3. Det ‘humanitære’ som begreb/grundtanke fandtes ikke at være genstand for organiseret forskning noget sted, kun spredte studier; i øvrigt til manges overraskelse som et klart behov.
  - Med projektet opnåedes ikke skabt muligheder for et videre udviklingsprojekt. ⁷⁴
4. Det ‘humanitære’ overvejedes, ved internationale organisationer på højeste plan, udviklet som etisk holdning og politisk operator i fredsprocessen, endda som en ‘ny verdensorden’.
  - Bortset fra tilløb lykkedes det dem ikke at omsætte tiltagene i praksis (pr. 1985).
5. Mulighederne afsøgte omkring etablering af et studie- og udviklingsprojekt på dansk-nordisk grund. Men de mange ‘centre’ trak på økonomien (SNU. Freds-&Konfl.forsk.. Universiteterne) og netop fra 1985 etableringen af ‘menneskerettigheds-centret’, som ikke ønskede ‘grundlags-forskning’. De humanitære organisationer selv fattedes ledig økonomi. ⁷⁵

⁷³ Poul B. Nielsen, sektionschef-r v/Beredsk.Styr. og tidl. sognepræst. ‘Nyt fra Beredskabskorpset’, nr.1/1996., 4 s.

⁷⁴ Røde Kors’ forskn.cent., Genève, havde håbet på et nordisk projekt, idet man ikke selv måtte ‘grundlags-forske’.

⁷⁵ Civilforsvarets Højskole, Snekkersten, stillede sig til rådighed som en fornem løsning for et mindre studiecenter.

BOX 11 PROJEKTFORLØB – humanitære studier

Opstart

- 1982-83 Jf. journal: Foredrag/artikler om 'Humanitær ideologi', 'Det tredje Standpunkt'.
- # 20.3.1983 Forslag til 'Høring vedr. Civilforsvarets humanitære ideologi.' (v/Skildpadden)
  - # 11.1.1984 Oplæg til Dansk Røde Kors: 'Studieprojekt: Den humanitære grundtanke'.
  - # 16.5.84 Oplæg til Civilforsvarsstyrelsen vedr. 'humanitært fredsforskningsprojekt'.⁷⁶
  - # Aug. 84 Notat: 'Status for "humanitarismen" som 3. standpunkt i fredsprocessen.
  - # Sep. 84 "Per Humanitatem ad Pacem". Røde kors/Røde Halvmåne-konferenceprogram.
  - # Sep. 84 Studieoplæg: "Retfærdig Krig/Theodicé-problemet", pbn/Præstehøjskolen.
  - # 1.10.84 'Notat vedr. projektets status.': Interviews, research, artikler, debat.
  - # 1.10.84 '**Projektbeskrivelse**' v/ Poul B. Nielsen, (pbn), initiativtager og projektleder..

Aktiviteter

- # 1982-85 **Journal** selve projektet.
- # 1984-85 **Breve ud:** Introduktion/planlægn. af møder danske og internat. organisationer
- # Febr. 85 **Feltstudier** i Schweiz ved internationale human. organisationer (Genève, Bern).
Kalender for (40) møder ved (17) organisationer, bla. panderter til danske organisationer.
- # Marts 85 '**Aktivitetsrapport og midtvejskonklusion**'. – Ekstrakter af møder/materialer.
- # April 85 **Planlægning** af en næste fase: Emner, relationer, opgaver, mødevirksomhed.

Møder/Referater

- # 1984-1985 Danmark: hum. org. m.fl.
- # Febr.1985 Schweiz: hum. org., R.K.-Ligaen, civil-/totalforsvar, mfl.
- # 14.2.85 4+1 møder v/Internat.R.K. (CICR).
- # April 85 Særligt vedr. 'CF folkeretlige beskyttelse' (møde CICR/jur.afd. febr. 85.)

Foredrag/Artikler

- # 18.8 1984 DanskeKvindesBeredskab/kredsledere: '*Det humanitære og fredsprocessen*'.
- # Nov-dec 1984 7 stk. forslag til 'historiespecialer'. Til Odense Universitet/Kaarsted.⁷⁷
- # Febr. 1985 'Talepapir' (engelsk) til brug ved møder i div. hum. organisationer/Schweiz.
- # Primo 1986 Artikel: "*Civilforsvar og politik – i Schweiz og herhjemme*". 'Civilforsvar' 1/86
- # 23.3.1987 Præstekonvent: '*På sporet af det humanitære*'. Striden: Ideologi-Pragmatisme.
- # 7.4.87 Præstekonvent: '*Politik-Humanitarisme*'. – Projektet retrospektivt. Konkluderende.
- # Juli 1988 '*Det humanitære og militære*'; referat af indlæg på NATO-kursus/Rom, s.7.
- # 1984-85 Administration, finansiering, regnskab. – # Div. referencer til institutioner mm.

⁷⁶ Under 'den kolde krig' skulle projekter helst omhandle 'fred' for at blive bemærket og kunne finansieres.

⁷⁷ Forslag 2 som prisopgave: 'Hum. foranstaltning vedr. civilbefolkningens forhold under krig (i perioden 1807 til 1918). Der forlød i 00-erne at være arbejdet på en disputats om 'Humanitas' (?), af historiker/filolog på SDU/Odense.
– Et (mindre) 'Humanitært Studieceter' hørte formentlig hjemme i et universitetsmiljø med flere discipliner.

BOX 12 HUMANITÆRE MODELLER

Røde Kors-doktriner

- # 1965-1975 10-års-rapport v/'Henri-Dunant-Instituttet' i Genève.
- # 1984 "Humanitet og Fred", '...grundlæggende principper...' (v/Jean Pictet, dansk udg.)
- # 1984 "Principes fondamentaux ...", v/J.Meurant (dir. HDI), i Festskrift J.Pictet, s. 893 ff.

Røde Kors grundlagdes 1863 (af schweizisk købmand, calvinisten Henri Dunant) i lys af blodige krigsbegivenheder (slaget ved Solferino, 1859) og formuleret omkring en kærlighedstanke som i lignelsen 'Den barmhjertige samaritaner' (Lukas evang. 10,25-37).

RødeKors-generationerne op gennem tiden har hver haft deres 'filosof' til at samle og formulere ideologien – 1985 juristen Jean Pictet, Genève. (Jf. bog Pictet-1984).

Fra begyndelsen suppleredes med bibelreferencer, hvor der i dag kun er den ikke-specifikt-kristne Gyldne Regel ('Gør mod andre, som du ønsker, de skal gøre mod dig') tilbage i kataloget blandt nu alverdens filosofiske og livskloge maximer. – En strategi for international udbredelse og forsøg på verdsliggørelse af det humanitære grundlag.

Under (mine, 1985) møder og samtaler afslørede Røde Kors-ideologien ikke overraskende at rumme 'calvinisme' om tanken om en 'Guds Stad på Jord', samt 'rousseauisme' som en forestilling om det humanitære som en naturlig, 'selvindlysende' og samfundsdannende 'civilreligion' ('religionserstatning', om man vil).⁷⁸

(Jf. ovf.: Referater af CICR-møder; foredrag 7.4.1987, samt efterskrift-2019, s.27)

Forskning og udviklingsprogrammer.

Det skulle vise sig at der andre steder overvejedes/forberedtes lignende 'grundlagsstudier', hvilket gav en fornemmelse af omfang, kompleksitet og økonomi i et evt. dansk projekt.

1983-84 Det Internationale Røde Kors' forsknings- og udviklingcenter, 'Henri-Dunant-Instituttet' i Genève, havde 1983-84 lagt op til et sådant projekt: at forske i det 'humanitæres grundlag' med sigte på udbredelse og anvendelse. 'Per Humanitatem ad Pacem'.

Men (HDI-for)projektet afvises og stoppes af den Int.komite, jf. ovf. 'rapp. marts 85'. Man gik stille med det på HDI, med ved min afrejse febr. 85 modtog jeg under hånden nedstående 4 dok. med ønsket om, at vi i DK/Norden kunne etablere et sådant studiecenter:

- # Febr. 1984 "*Recherche sur les fondements du droit international humanitaire*" (Favarger)
- # Nov. 83 HDI/Indledende studier (fr.) Favarger
- # 28.12.83 'Note vedr. plan for forskningen ...' (fr.) m/Pictets bem.
- # april **1985** 'Hvorfor RK-doktrin: Moral? Ideologi? Filosofi? - (eng.) M.H-Tavel/CICR
- # 30.10.1981 **FNs Gen.forsaml.** forelægges forslag om "*New International Humanitarian Order*", v/Jordan. Omtalt som 'en gigantisk opgave.' (Forslaget blev mig bekendt aug. 84).

⁷⁸ **Calvin:** Jurist, teolog og en 'founding father' af den reformerte kirkeordning i reformationstiden 1500-tallet.
Rousseau: Filosof og pædagog 1700-tallet; troen på at mennesket i naturtilstanden er frit og godt.

- # 30.9.1983 FN henviser sagen til den nye lobby-organisation for yderligere udvikling:
- # 13.11.1983 **“Independent Commission on International Humanitarian Issues”**.
Etableret af ‘humanitært tænkende og politisk erfarne personligheder’ (form. Jordans kronprins Hassan). Selvfinansierende. – Mål: “Udvikling af den humanitære ånd inden for politik”.
- # Juli 84 Art. i ‘Refugees’ om ICIH. – (# Febr. 85 glippede mit møde med Genève-kontoret.)
- # 1983 “Forslag vedr. freds- og konfliktforskning i Danmark” – Fagkyndig beretning.
Førte til oprettelsen af et dansk “Center for Freds- og Konfliktforskning”.
- # 1986 ‘Det danske menneskerettighedsprojekt’ efter oplæg april 1985.
Førte til oprettelsen af et dansk “Institut for Menneskerettigheder”.
Projektet omfattede **ikke** ‘grundlagsstudier’ (trods mottoet: *“Humanitær oprustning nu!”*)⁷⁹
- # 1981 ‘Det norske Menneskerettighedsprosjektet’
Førte til oprettelsen af norske “Center for Freds- og Konfliktforskning”.
- # 1983 ‘The Life en Peace Institute’ ved ‘Svenska Ekumeniska Nämnden’, Sthlm.
- # Div. international (freds)forskning (jf. ovf. ‘Aktiviteter’)

Litteratur-henvisninger (fra før 1985) – **samlet i emner** (m/extrakter):

- # Militære strategier/Power Politics/Etik
- # Hum./Folkeret/Menn.rett.
- # Sikkerhed/nedrustning
- # Fredsforskning
- # Religion(er)/Det Onde/Kirken
- # ‘Retfærdig Krig’
- # Litteratur-søgning

Div. kampagnemateriale

Skildpadden, Landsforeningen for Civilbeskyttelse, Mellempfolk.Samv., Folkeki.Nødhj.

Overdrages Dansk Røde Kors’ bibliotek

- # **‘Festskrift for Jean Pictet’**, CICR 1984. 1143 sider, expl. nr. 478 (af 650).⁸⁰
“Studies and essays on international humanitarian law and Red Cross principles”.
- # **John Calvin: ‘Institutes of the Christian Religion’**, 2008 (latin 1536) 1059 sider.⁸¹
Calvinismens hovedskrift og ånds-historisk udgangspunkt for bl.a. Int. Røde Kors.

---

⁷⁹ Min forespørgsel 1985 til projektgruppen. Også (sen.prof. CBS) Ole Thyssens ønske herom afvistes.
Jeg mener senere at have set, at grundlagsproblemer alligevel er taget op. – ‘NOTAT’ tilsendes ‘instituttet’.

⁸⁰ Fornem donation til ‘Projekt for humanitære Fredsstudier’ fra Dunant-inst. v/dir. Jean Meurant, Genève, 1985.

⁸¹ Fra studiesamling som ‘fast vikar’ 2006-16 ved Den Reformerte Menighed i Fredericia. (Reformatriske kirker kan ‘bytte præst’ uden konvertering.) – Som præst på land og i by arbejdede jeg med min ‘nye teologi’; jf. ‘Efterskrift’.

EFTERSKRIFT 2019

Om menneskets og samfundets

basale overlevelsesvilje

i 'den rå virkelighed' –

og om truslen fra åndelig armod.⁸²

'Civilbeskyttelse' rummer, som det måtte fremgå af nærværende Notat, flere dimensioner.

Fra det mest naturlige af verden som levende væsen at søge beskyttelse og overlevelse, over kynisk 'survival/cost-kalkulation' til resignationen 'at livet på de vilkår alligevel ikke er livet værd'. – Emnet rummer således også dimensionen 'åndelig mod eller armod'.

Tilintetgørelse i alle størrelsesordener er dertil et tilværelsesvilkår – fra aldersdød og skader på liv og helbred over katastrofer, krig og terrorangreb til masseødelæggelse gennem kosmiske eller jordiske naturfænomener, masseimmigration og nu forurenings- og klimatrusler.

Truslen mod nutidens menneske kommer ikke mindst fra et svækket 'åndeligt immunforsvar', hvor blot tanken om 'den rå virkelighed' vækker følelse af afmagt og angst.⁸³

Medmenneskelighed (latin 'Humanitas') kan ses som en pragmatisk erfaring om at 'gøre mod andre, som du ønsker, de skal gøre mod dig'. Som "Gylden Regel" dukker den op i alle kulturer, samfund og religioner, hvor den dog lige så ofte overspilles af andre interesser.

Denne 'humanitære' medmenneskelighed er da også knæsat i store dele af verden og gennem det Internationale Røde Kors netop med begrundelse i 'Den Gyldne Regel'.⁸⁴

Kærlighed adskiller sig fra 'Humanitas' på flere måder gennem naturlige, biologiske kærlighedsformer som 'begær' (græsk 'Eros', jf. forplantning) og 'forkærlighed' (gr. 'Philea', jf. yngelpleje). Væsensforskellig fra disse er den åndelige 'uegennyttige og selvopofrende kærlighed' (gr. 'Agape', eller "Gudskærlighed"⁸⁵) – heri ligger forskellen på åndelig mod og armod.

Det Onde forbindes med tilintetgørelse, krig, civilbeskyttelse og liv og død i det hele taget. Alligevel glider talen hurtigt uden om emnet og fordærver derved verdensbillede og menneskesyn. – Men uden (be)greb om det Onde står mennesket magtesløs i sin åndelige armod.

Også det Onde har dog (glædeligvis) sit udspring i 'Gudskærligheden'(!) – *Det kan altså aldrig gå værre end galt!* – Livet handler ikke om at 'redde meningen' men om at 'redde skindet!'⁸⁶

Heraf det 'åndelige mod' til også at fremme 'Civilbeskyttelsessagen'.

⁸² Refererer til mit projekt 'NyTeologi.dk' fra tiden efter 'den kolde krig' – udviklet og gennemspillet 1993-2016. Seneste net-udgave: dobbeltbindet "ALT&INTET – Kristendom som Verdensbillede og Menneskesyn", 2016.

⁸³ Det moderne menneske udspiller sin rolle i tilværelsens drama i en 'åndelig angst for tomhed og meningsløshed', (jf. oldtidens 'værensmæssige angst for skæbne og død' og middelalderens 'moralske angst for synd og fortabelse'). – En sårbar position i et sekulært samfund og en farlig blottelse i en skrøbelig omverden præget af religiøs ideologi. Omsat til 'civilbeskyttelse' er det som at gå i krig med sværd men uden skjold – overmodigt og selvmorderisk!

⁸⁴ Røde Kors' grundlagdes i lys af 'Den barmhjertige samaritaner'; siden udgik religiøse henvisninger af grundlaget.

⁸⁵ Ligesom fysikere kalder den fundamentale Higgs-partikel for "Gudspartiklen" kan teologer kalde den fundamentale Agape-kærlighed for "Gudskærligheden": *Selve livets mening..!* ("Gud er Agape", 1. Joh.brev kap 4, v. 8.16).

Denne intime kærlighed må personificeres og tiltales 'du' (med omtalen 'Fader'/'han' da 'gud' er et hankønsord). 'Næstekærlighed' som kristen tale begrundes i, at 'fordi Gudskærligheden kom først, skylder vi at elske hinanden'. (Omvendt er 'religiøsitet' et fællesmenneskeligt 'evolutions-biologisk' fænomen – variabelt ligesom 'musikalitet').

⁸⁶ 'Kærlighed' kræver *udfoldelse*, hvorfor Alt skabes som *skueplads* med mennesket som kærlighedens *genstand* og med det skabte til-Intet-gørende – hvorfra det Onde – som menneskets *frihed til at kunne afvise* kærligheden. Såvidt en Kristendom, hvor det kristne menneske med sin afvisning måtte indse at have *tømt selve livet for mening*. 'Kristusbegivenheden' fuldbringer da Gudskærligheden til *også at omfatte det menneske, som afviser kærligheden*.

SAGREGISTER – Henviser til notatet side:

Beskyttelsesrum	3(n.20), 4, 17, 20 ('høring' 21.4.88), 22, 24
Civilbeskyttelsessagen	1, 3, 4, 16-18, 19-22, 27
Civilforsvar	1, 2, 3, 4, 7, 21, 22
Civilforsvarsforbundet/DKB	3, 18-19
Civilforsvarsstyrelsen	3, 10, 11, 14, 16
Erhvervsliv	12, 14, 16, 20
Evaluering	1, 4, 11, 13, 15
Forvaltning	6, 7, 8, 15
Fredsbevægelser	2, 3, 16, 21,
Humanitær/Humanitarisme	2, 4, 16, 17, 21, 23-26, 27
Kolde krig	1, 3, 4, 21
Krig/Fred	3, 4, 23, 24, 25
Landsforeningen for Civilbeskyttelse	2, 19-21
Menneskerettigheder	1, 2, 21, 23, 26
Militære forsvar	4, 8, 7, 8, 9, 12, 13, 17, 18, 20, 24
Opinion/information	3, 4, 16-22, 17, 18, 20
Overlevelse/udslettelse	3, 4, 16, 17, 20, 21, 27
Pbn – om forfatteren	1, 3, 5, 6, 10, 12, 15, 18, 20, 26, 27
Politi	1, 5, 6, 8, 15
Politik	7, 23, 24, 25
Presse, Radio, TV	4, 7, 8, 16-22, 17, 20, 22
Projekt for humanitære fredsstudier	2, 18, 23-26
Religion/religiøsitet/civilreligion	23, 24, 25, 27
Røde Kors	1, 2, 21, 23-27
Schweiz, civil-/totalforsvar; DR-TV	3, 17, 21-22
Sikkerhedspolitik	3, 4, 23, 25
Skildpaddebevægelsen	2, 16-18
Varslingsmodel – oac/pbn-1983	13-15
Varslingsmodel–pbn-1980	12-13
Varslingsprojekt, CF-Styrelsens	14-15
Varslingssagen	1, 4, 5, 6-13, 21
Varslingsudvalg, Indenrigsministeriets	8-10
Økonomi	4, 7, 9, 14, 15, 16, 17, 21, 23, 24

Civilbeskyttelsessagen 1971-1990**Poul B. Nielsen, 2019****Forlag og tryk:****NyTeologi.dk****Middelfart, 2019**